

Immigratie- en Naturalisatiedienst

Een verblijfstatus: Nederland of Turkije?

Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de asielprocedures van Nederland en UNHCR en de specifieke voorwaarden die zij stellen aan asielzoekers uit Iran in het licht van internationale jurisprudentie

Een verblijfstatus: Nederland of Turkije?

Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de asielprocedures van Nederland en UNHCR en de specifieke voorwaarden die zij stellen aan asielzoekers uit Iran in het licht van internationale jurisprudentie

Naam:	Charles Dybus
Studentnummer:	2006491
Klas:	Afstuderen
Blok:	E3&E4 voorjaar 2010
Eerste afstudeerdocent:	Mw. mr. Esther Koene
Tweede afstudeerdocent:	Dhr. mr. Marc Hermans
Tijdsduur:	8 februari 2010 – 31 mei 2010
Locatie:	Ankara Turkije & Tilburg

Voorwoord

Voor u ligt het eindproduct van een vierjarige opleiding aan de Juridische Hogeschool. Het eindproduct ligt voor u in de vorm van een afstudeerscriptie, geschreven in het kader om af te studeren van de Juridische Hogeschool. Mijn afstudeerscriptie is geschreven in opdracht van de non-gouvernementele organisatie Association for Solidarity with Asylum-Seekers and Migrants. Ik heb een krappe vier maanden stage gelopen bij deze organisatie.

Wanneer ik erop terugkijk kan ik het maar moeilijk bevatten dat ik echt bijna vier maanden in Ankara heb gewerkt aan mijn afstudeerscriptie. De enorme hoeveelheid informatie die ik te verwerken kreeg heeft er toe doen leiden dat de periode aanvoelt als een leerzame droom. Ik merk dat ik niet alleen mijn juridische competenties heb verbreed maar dat ik ook mijn sociale competenties heb verruimd.

Ik heb met veel plezier, enthousiasme en nieuwsgierigheid gewerkt aan mijn afstudeerscriptie. Verder zou ik graag gebruik willen maken van de mogelijkheid om mijn dank voor bepaalde personen te vereeuwigen in mijn afstudeerscriptie. Hierbij zou ik graag meneer Ibrahim Kavlak en zijn collega's willen bedanken voor de begeleiding en de mogelijkheid om stage te lopen in Ankara. Tot slot zou ik graag in het bijzonder mevrouw Esther Koene willen bedanken voor de goede zorgen, de discussies en haar adviezen.

Charles Dybus

Tilburg, mei 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Vraag, doel - en kaderstelling	9
1.2 Werkwijze	10
1.3 Leeswijzer	11
Hoofdstuk 2: Welke rol vervult het Vluchtelingenverdrag in de voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNCHR Turkije	12
2.1 Geschiedenis	
2.2 Tweedracht over intentie Vluchtelingenverdrag	
2.3 Beperkingen toepasbaarheid Vluchtelingenverdrag	14
2.4 Definitie en uitwerking vluchtelingenschap	15
2.5 Interpretaties Vluchtelingenverdrag	16
2.6 Vereisten voor vluchtelingenschap	
Hoofdstuk 3: Hoe ziet de algemene asielprocedure eruit in Nederland?	21
3.1 Grondslag	
3.2 Bevoegd orgaan in Nederland	
3.3 Aanvang procedure	22
3.4 Vervolg in Aanmeldcentrum procedure	
3.5 Vervolg in Onderzoeks – en Opvangcentrum procedure	
3.6 Toelatingsgronden	23
3.6.1 A grond, vluchtelingenschap	24
3.6.2 B grond, dreigende schending van artikel 3 EVRM/CAT	
3.6.3 C grond, klemmende redenen van humanitaire aard	25
3.6.4 D grond, categoriale bescherming	27
Hoofdstuk 4: Hoe ziet de algemene asielprocedure van UNHCR Turkije eruit?	28
4.1 Grondslag	
4.2 Extended Mandate	
4.3 Procedure	29
4.4 Erkenningsgronden	30
Hoofdstuk 5: Wat zijn de specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland voor asielzoekers uit Iran?	32
5.1 Staatsindeling Iran	
5.2 Veiligheidssituatie in Iran	33
5.3 Specifieke voorwaarden voor asielzoekers uit Iran.	34
5.3.1 Online journalisten, schrijvers, kunstenaars, uitgevers, intellectuelen, internettechnici en mensenrechtenactivisten	35
5.3.2 Vakbondsleden	36
5.3.3 Nationalistische religieuzen	
5.3.4 Etnische Arabieren of Ahwazi	37
5.3.5 Koerden	
5.3.6 Activisten voor illegale politieke bewegingen	38
5.3.7 Christenen	39

5.3.8	<i>Bahaien</i>	40
5.3.9	<i>Studenten</i>	41
5.3.10	<i>Vrouwen</i>	
5.3.11	<i>Homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen</i>	
5.3.12	<i>Overige bevolkingsgroepen</i>	42
Hoofdstuk 6:	Wat zijn de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland met betrekking tot asielaanvragen van asielzoekers uit Iran?	43
6.1	Procedurele overeenkomsten en verschillen	
6.2	Overeenkomsten en verschillen met betrekking tot vorm statusverlening	
6.3	Overeenkomsten en verschillen met betrekking tot rechtsgevolgen statusverlening	44
6.4	Beleid met betrekking tot Iran	
Hoofdstuk 7:	Hoe kunnen deze overeenkomsten en verschillen worden geïnterpreteerd in het licht van de jurisprudentie van het Europese Hof ten aanzien van Iraanse asielaanvragen van de afgelopen tien jaar?	
7.1	Het belang	
7.2	Statistieken	47
7.3	Statistieken met betrekking tot asielzoekers	48
7.4	Specifieke voorwaarden Staatssecretaris van Justitie in het licht van de jurisprudentie van het EHRM	49
7.5	Specifieke voorwaarden UNHCR in het licht van de jurisprudentie van het EHRM	
Hoofdstuk 8:	Conclusies	50
Hoofdstuk 9:	Aanbevelingen	53
Hoofdstuk 10:	Evaluatie	54
Hoofdstuk 11:	Literatuur	55
11.1	Literatuurlijst	
11.2	Jurisprudentielijst	57
Bijlagen		

Samenvatting

In dit onderzoek staan de verschillen en overeenkomsten binnen de specifieke voorwaarden die de Staatssecretaris van Justitie en UNHCR Turkije hanteren voor asielzoekers uit Iran die in aanmerking willen komen voor een asielgerelateerde status centraal. Deze specifieke voorwaarden worden tevens in het licht gezet van internationale jurisprudentie. Doordat Turkije geografisch gezien gemakkelijk te bereiken is voor asielzoekers en er in Turkije ingevolge de geografische beperking geen overheidsinstantie aanwezig is die zich verantwoordelijk achter voor de statusbepaling, opvang en hervestiging van asielzoekers komende van buiten Europa, is UNHCR van de UN in Turkije hiervoor verantwoordelijk. Doordat Turkije is aangemerkt als kandidaat-lid van de Europese Unie bestaat er de mogelijkheid dat de geografische beperking ingevolge door de implementatie van de EU-richtlijnen op het gebied van asiel- en migratiewetgeving zal komen te vervallen.

Doordat de organisatie Association for Solidarity with Asylum-Seekers and Migrants relatief weinig ervaring heeft met wetgeving omtrent het verkrijgen van verblijfstatussen door niet-Europese asielzoekers is het voor ASAM van belang om in aanraking te komen met de Nederlandse asiel – en migratie wetgeving. Het Nederlandse asielbeleid is namelijk gebaseerd op dezelfde Europese richtlijnen waar de Turkse asielprocedure aan zal moeten voldoen na de opheffing van de geografische beperking. Door het tijdig informeren over beleid dat gebaseerd is op Europese asiel – en migratie richtlijnen kan een implementatie van de “Turkish National Action Plan for the adoption of the EU Acquis in the field of asylum and migration” mogelijk voorspoediger verlopen. Door het opstellen van een kwalitatief beschrijvend onderzoek is het gebleken dat er meerdere verschillen en overeenkomsten bestaan binnen de specifieke voorwaarden die de Staatssecretaris van Justitie en UNHCR Turkije hanteren voor asielzoekers uit Iran. UNHCR Turkije heeft alleen de mogelijkheid om asielzoekers te erkennen als vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag. De Staatssecretaris van Justitie heeft naast deze mogelijkheid ook de bevoegdheid om een asielzoeker uit Iran te erkennen als iemand die gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de asielzoeker bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan foltering, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Naast deze meer uitgebreide mogelijkheid kan de Staatssecretaris van Justitie ook iemand een verblijfstatus verlenen indien terugkeer naar het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd op grond van klemmende redenen van humanitaire aard.

Daarnaast kent Nederland de mogelijkheid om een negatieve beschikking te laten beslechten bij een onafhankelijke rechterlijke macht. UNHCR kent een intern beroep systeem. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens geeft iedereen die in zijn EVRM-rechten de mogelijkheid om te procederen bij het EHRM. Hierdoor kunnen asielzoekers een mogelijke uitzetting aanvechten bij het EHRM. De specifieke voorwaarden komen niet aan bod tijdens het proces. Het EHRM zet niet de specifieke voorwaarden in het licht van het EVRM maar juist de persoonlijke situatie van de klager. Bovenstaande leidt tot de aanbevelingen dat UNHCR haar beroepsprocedure een onafhankelijker karakter kan geven. Daarnaast zouden de specifieke voorwaarden van UNHCR aangepast kunnen worden indien bepaalde bronnen in het proces van statusdeterminatie worden betrokken.

Hoofdstuk 1: Inleiding

De Republiek Turkije heeft meer dan 70 miljoen inwoners op een oppervlakte van ongeveer 780.000 vierkante kilometer. Dit is ongeveer 23 keer groter dan Nederland.¹ Turkije heeft acht buurlanden, Bulgarije, Griekenland, Syrië, Irak, Iran, Georgië, Armenië en Azerbeidzjan. Doordat Turkije naar eigen zeggen relatief gemakkelijk bereikbaar is voor asielzoekers heeft Turkije een geografische beperking. Turkije hanteert deze beperking sinds de opname van de mogelijkheid tot uitzonderingen in de Conventie van Geneve in 1951.² Tot 1968 was er in Turkije ook sprake van een tijdsbeperking. De tijdsbeperking is door het protocol van 1967 opgeheven, de geografische beperking is in stand gebleven. In het geval van Turkije houdt de geografische beperking in dat niet-Europese vluchtelingen geen asielaanvraag in kunnen dienen in Turkije. Turkije heeft dit wettelijk geregeld door een asielaanvraag op basis van de uitzondering op de Conventie van Geneve te toetsen op het begrip: *“to persons who have become refugees as a result of event occurring in Europe”*.³ Turkije heeft door middel van de in 1999 gewijzigde 1994 Asylum Regulation en de 2006 Implementation Directive een juridisch proces gecreëerd waardoor asielzoekers niet afkomstig uit Europa een tijdelijke verblijfstatus kunnen bemachtigen.

Dit proces loopt parallel met procedures van UNHCR en is gericht op hervestiging in derde landen.⁴ Turkije houdt vast aan de geografische beperking omdat naar eigen zeggen een opheffing hiervan economische, sociale en culturele schade zou kunnen toebrengen aan Turkije. Deze vrees wordt door Turkije gerechtvaardigd door grote toestromen vreemdelingen uit het verleden. Volgens het door Turkije opgestelde “National Action Plan for the Adoption of the European Union Acquis in the field of Asylum and Migration” hebben sinds 1988 934,354 vreemdelingen⁵ tijdelijke verblijfsvergunningen ontvangen met het recht om te werken. Dit getal bestaat uit:

- 51.542 vreemdelingen ten tijde van de Iran - Irak oorlog in 1988;
- 20.000 vreemdelingen ten tijde van de burgeroorlog in Bosnië-Herzegovina tussen 1992-1997;
- 345.000 gedeporteerde etnische Turken uit Bulgarije tussen mei – augustus 1989;
- 7.489 vreemdelingen tussen 2 augustus 1990 – 2 april 1991 voor de Golfoorlog en 460.000 vreemdelingen na de Golfoorlog;
- 17.746 vreemdelingen na de gebeurtenissen in Kosovo in 1999;
- 32.577 tot ballingschap veroordeelde Ahiska Turken.^{6 7}

Doordat Turkije geografisch gezien gemakkelijk te bereiken is voor asielzoekers en er in Turkije ingevolge de geografische beperking geen overheidsinstantie aanwezig is die zich verantwoordelijk acht voor de statusbepaling, opvang en hervestiging van asielzoekers komende van buiten Europa, is UNHCR van de UN in Turkije hiervoor verantwoordelijk.⁸ UNHCR schat op basis van statistieken dat er in 2010 ongeveer 10.500 asielaanvragers zich tot de kantoren van

¹ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Turkije augustus 2009*

² art. 1b lid 2 Text of the 1967 protocol, Relating to the Status of Refugees,

³ Artikel 1b sub a Protocol van 1969

⁴ UNHCR in Turkey, *Facts and Figures* januari 2010 p.7

⁵ Het is onduidelijk of het gaat om asielzoekers, vluchtelingen, migranten of een combinatie hiervan.

⁶ Turkish National Action Plan for the adoption of the EU Acquis in the field of asylum and migration.p.49

⁷ Deze ‘vreemdelingen’ hebben geen verblijfsvergunning gekregen op basis van het vluchtelingenverdrag maar op basis van de bijzondere bevoegdheid van de Premier ten tijde van massamigratie. De ‘vreemdelingen’ ten tijde van Irak-Iran of Eerste Golfoorlog leefden in tenten totdat de rust weer was teruggekeerd in het land van herkomst.

⁸ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Turkije augustus 2009*

UNHCR zullen wenden met verzoeken tot assistentie.⁹ In 2009 hebben 7834 asielzoekers zich gewend tot UNHCR met een asielaanvraag.¹⁰ Nederland had in 2009 in totaal 17.900 asielaanvragen waarvan 13.900 eerste asielaanvragen¹¹

Turkije heeft in 2005 de “Turkish National Action Plan for the Adoption of the European Union Acquis in the field of Asylum and Migration” opgesteld. Het grootschalige plan bevat juridische en institutionele vereisten die ervoor zorgen dat de Turkse asiel –en migratie procedures overeenkomen met de Europese asiel –en migratie richtlijnen.¹² In het nationaal plan stelt de Turkse overheid voor om de geografische beperking in 2012 op te heffen. De opheffing van de geografische beperking zal in lijn lopen met EU toetredingsonderhandelingen. Het nationaal plan heeft twee voorwaarden gesteld voor de opheffing van de geografische beperking:

- de nodige wijzigingen moeten worden aangebracht aan de wetgeving en infrastructuur van Turkije om een mogelijke grote toestroom van asielzoekers te voorkomen gedurende de toetredingsfase;
- EU lidstaten moeten hun wil laten blijken om de lasten te helpen dragen.¹³

UNHCR verwacht dat de voorgestelde datum niet gehaald gaat worden in verband met de trage onderhandelingen tussen Turkije en de Europese Unie over de implementatie van EU-richtlijnen binnen de Turkse wetgeving¹⁴

Het Nederlandse asielrecht is allang niet meer alleen de nationaalrechtelijke uitwerking van volkenrechtelijke verplichtingen; er moet nu ook voldaan worden aan Europeesrechtelijke normen, die deels betrekking hebben op diezelfde volkenrechtelijke verplichtingen.¹⁵ Turkije en Nederland zijn leden van de Raad van Europa en hebben beide het EVRM geratificeerd.¹⁶ Hierdoor is het op basis van artikel 19 EVRM mogelijk om als asielzoeker een klacht in te dienen tegen een lidstaat van de Raad van Europa bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Bestaande jurisprudentie van het EHRM laat zien dat asielzoekers over het algemeen procederen op basis van artikel 3, artikel 5 en artikel 8 van het EVRM.¹⁷ Gezien de significantie van het EVRM voor de nationale rechtsorde van praktisch alle Europese staten¹⁸ is het van belang om de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens mee te nemen in het onderzoeksrapport.

ASAM:

De Association for Solidarity with Asylum-Seekers and Migrants is een non-profit niet-gouvernementele organisatie (NGO) die opkomt voor de belangen van asielzoekers, vluchtelingen en ontheemden. ASAM is de enige NGO werkzaam op het gebied van vreemdelingenrecht in

⁹2010 UNHCR Country operations profile Turkey <www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e48e0fa7f> 8 februari 2010

¹⁰ UNHCR in Turkey, *Facts and Figures* januari 2010 p.11

¹¹ Cijfers 2009 – Immigratie en Naturalisatiedienst

¹² Turkish National Action Plan for the adoption of the EU Acquis in the field of asylum and migration p.49

¹³ Turkish National Action Plan for the adoption of the EU Acquis in the field of asylum and migration p.50

¹⁴ UNHCR in Turkey, *Facts and Figures* januari 2010 p.8

¹⁵ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 367

¹⁶ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms list of States Parties

¹⁷ Jurisprudentie Europees Hof voor de Rechten van de Mens 2000 – 2010.

¹⁸ Prof. mr. P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht* p.367

Turkije¹⁹. Het doel van ASAM is het ondersteunen van asielzoekers, vluchtelingen en ontheemden, oplossingen zoeken voor hun problemen binnen het kader van de Turkse wet en werken aan de implementatie van Internationale standaarden binnen het Turkse vreemdelingenrecht.²⁰

1.1: Vraag, doel – en kaderstelling

Centrale vraag

Welke verschillen en overeenkomsten bestaan er tussen de voorwaarden die Nederland en UNHCR Turkije hanteren om in aanmerking te komen voor een asielgerelateerde status bij asielaanvragen uit Iran en hoe kunnen deze overeenkomsten en verschillen worden geïnterpreteerd in het licht van de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens ten aanzien van Iraanse asielaanvragen van de afgelopen tien jaar?

Deelvragen:

- 1: Welke rol vervult het Vluchtelingenverdrag?
- 2: Hoe ziet de algemene asielprocedure er globaal uit in Nederland?
- 3: Hoe ziet de algemene asielprocedure van UNHCR Turkije er globaal uit?
- 4: Wat zijn de specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNHCR in Turkije voor asielzoekers uit Iran?
- 5: Wat zijn de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland met betrekking tot asielaanvragen van asielzoekers uit Iran.
- 6: Hoe kunnen deze overeenkomsten en verschillen worden geïnterpreteerd in het licht van de Jurisprudentie van het Europese Hof ten aanzien van Iraanse asielaanvragen, van de afgelopen tien jaar?

Doelstelling:

Een onderzoeksrapport opstellen uiterlijk voor 31 mei 2010 waarin de verschillen en overeenkomsten tussen de voorwaarden die Nederland en UNCHR Turkije hanteren om in aanmerking te komen voor een asielgerelateerde status bij asielaanvragen van mensen uit Iran in kaart worden gebracht. Eveneens zal het rapport een interpretatie van deze overeenkomsten en verschillen in het licht van de jurisprudentie van het Europese Hof ten aanzien van Iraanse asielaanvragen van de afgelopen tien jaar bevatten.

Kaderstelling:

Meneer Ibrahim Kavlak heeft de opdracht gegeven om het asielbeleid van UNHCR in Turkije te vergelijken met het asielbeleid van de Staatssecretaris van Justitie in Nederland.

Meneer Ibrahim Kavlak is voornamelijk geïnteresseerd over het beleid met betrekking tot vluchtelingen en asielzoekers uit Iran. Na Irak komen de meeste vluchtelingen uit Iran²¹. Eerder onderzoek vanuit ASAM heeft het beleid met betrekking tot Irakezen in kaart gebracht. Door onderzoek te doen naar het beleid met betrekking tot Iraniërs heeft ASAM een duidelijk beeld van de procedures die het merendeel van de vluchtelingen en asielzoekers doorlopen. Gezien het belang van het EHRM voor de nationale rechtsorde van praktisch alle Europese staten zal dit onderzoek tevens ingaan op de arresten van het EHRM van het afgelopen decennium waarin

¹⁹ Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrant < www.unhcr.org/48fdeb8925.html>11 februari 2010

²⁰ Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrant < www.unhcr.org/48fdeb8925.html>11 februari 2010

²¹ UNHCR in Turkey, *Facts and Figures* januari 2010 p.11

Nederland of Turkije is gedaagd door een Iraniër. Door deze relatief korte periode is het alleen mogelijk om het beleid met betrekking tot Iran te vergelijken. Nader onderzoek kan meer informatie verschaffen over andere landen.

1.2: Werkwijze

Soort onderzoek:

Het soort onderzoek is uitgevoerd is een kwalitatief beschrijvend onderzoek.

Een kwalitatief beschrijvend onderzoek bestaat uit een *“(1) richtinggevende onderzoeksvraag, en eventueel enkele theoretische noties of bestaande begrippen , hiermee wordt het onderzoeksproces gestart, (2) met de onderzoeksvraag als uitgangspunt is de exploratie voornamelijk gericht op het opsporen van relevante informatie. In tweede instantie het ordenen en categoriseren daarvan, (3) vervolgens op het ontwikkelen van begrippen en ten slotte op het groeperen van die begrippen in een model”.*²²

- (1) In dit onderzoek wordt er invulling gegeven aan de zogenaamde *“richtinggevende onderzoeksvraag”* door middel van een duidelijke hoofdvraag welke op zijn beurt is onderverdeeld in zeven deelvragen
- (2) Het overgrote deel van het onderzoek bestaat uit het sorteren, onderverdelen en doornemen van de informatie verschaft door de Nederlandse overheid, de Turkse overheid, UNHCR en andere niet-gouvernementele organisaties.
- (3) Deze gegevens zullen uiteindelijk worden verwerkt in een onderzoeksrapport.

Methoden van onderzoek:

In dit onderzoek zijn de methoden Field & Desk research gebruikt.

In eerste instantie is de huidige landeninformatie onderzocht van Iran. Naast de landeninformatie is het algemene beleid van UNHCR in Turkije en de IND in Nederland onderzocht en vergeleken. In het onderzoek is er lichtelijk sprake van Field research omdat bepaalde knelpunten tijdens het onderzoek verholpen zijn door de expertise van ervaren law-officers van UNHCR en ASAM. Door het tijdig informeren over mogelijke knelpunten zijn onnodige struikelpunten of oneffenheden verholpen.

Verwerking van gegevens:

De gegevens die zijn verzameld zullen zijn geordend op relevantie. Niet alle stukken zijn namelijk van belang met betrekking tot het onderzoek. De gegevens zijn zorgvuldig geanalyseerd. Naar aanleiding van de analyse zijn de gegevens gesorteerd naar een deelvaag. De geanalyseerde en geordende gegevens geven antwoorden op de deelvragen zodat uiteindelijk de hoofdvraag kon worden beantwoord. Na het beantwoorden van de hoofdvraag zijn er conclusies en aanbevelingen opgesteld.

Betrouwbaarheid:

Betrouwbaarheid heeft bij ieder type onderzoek een andere betekenis. Bij een kwalitatief beschrijvend onderzoek moet vooral worden gekeken naar de ‘juistheid’ van de gegevens. Wanneer men onjuiste gegevens gebruikt in een kwalitatief beschrijvend onderzoek dan heeft dat tot gevolg dat er mogelijk aanbevelingen en conclusies worden opgesteld op feitelijke onwaarheden. Om de betrouwbaarheid te waarborgen is er besloten om alleen gegevens te

²² Dr. D.B. Baarda en Dr M.P.M de Goede, *Basisboek methoden en technieken*, Houten 2006 p 97

gebruiken van valide instanties, zijnde de IND, UNHCR en andere internationaal erkende (niet-) gouvernementele organisaties. Meningen van werknemers zijn wel meegenomen in het denkproces, maar hebben geen directe inbreng gehad in het onderzoek. Hoe verder men van de bron informatie vergaard des te hoger de kans is men stuit op onwaarheden of imperfecties.

1.3: Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk zijn de doel – en vraagstelling, de probleembeschrijving en de onderzoeksmethoden besproken. Hierdoor is het relatief snel duidelijk waar het onderzoeksrapport over gaat en welke elementen een centrale rol innemen. Het tweede hoofdstuk heeft betrekking op het Vluchtelingenverdrag en beschrijft de ontstaansgeschiedenis, implementatie en de beperkingen van het Vluchtelingenverdrag. Hoofdstuk drie en vier geven een globale schets van algemene asielprocedure van de Staatssecretaris van Justitie en UNHCR Turkije weer. Hoofdstuk vijf staat in het teken van de specifieke voorwaarden die UNHCR Turkije en de Staatssecretaris van Justitie hanteren voor asielzoekers uit Iran. In dit hoofdstuk worden tevens de bevolkingsgroepen besproken. In hoofdstuk zes worden de overeenkomsten en verschillen tussen de specifieke voorwaarden van UNHCR Turkije en de Staatssecretaris van Justitie in kaart gebracht. In hoofdstuk zeven worden de specifieke voorwaarden in het licht gezet van jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Hoofdstuk acht gaat in op de conclusies die volgen uit de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk negen worden er aanbevelingen gedaan naar aanleiding van deze conclusies. Tenslotte heeft hoofdstuk tien nog betrekking op de evaluatie van het onderzoek en gaat in op een mogelijk vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 2: Welke rol vervult het Vluchtelingenverdrag in de voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNHCR Turkije?

Het Vluchtelingenverdrag is hedendaags de gebruikelijke term voor het Verdrag van Genève van 1951 betreffende de status van vluchtelingen en het bijbehorende Protocol van New York van 1967. Het Vluchtelingenverdrag is een belangrijke rechtsbron binnen het (internationale) vluchtelingenrecht. In dit hoofdstuk zal de rol van het Vluchtelingenverdrag binnen de Nederlandse en Turkse asielprocedure worden uitgelegd door onderdelen als de geschiedenis, politieke achtergrond, constructie en al dan niet ethische beperkingen te bespreken.

2.1: Geschiedenis:

Na de Tweede Wereldoorlog bevonden zich grote groepen vluchtelingen in Europa. Deze vluchtelingen bestonden niet alleen uit benadeelden van het Duitse nazi-regime maar ook mensen die gevlucht waren voor de vrees van het fascisme in Italië of vanwege de burgeroorlog in Spanje.²³ In 1943 werd de organisatie United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA) opgericht. Deze organisatie had als doel om de grote hoeveelheden vluchtelingen te repatriëren.²⁴ De UNRRA zorgde voor miljoenen dollars aan steun en hielp ongeveer 8 miljoen vluchtelingen. In Europa stopte de UNRRA in 1946 en in Azië in 1949 en hield vervolgens op met bestaan. Het werd echter duidelijk dat niet alle vluchtelingen terug konden naar hun land van herkomst. Als reactie werd de International Refugee Organisation (IRO) opgericht met als grondslag om het probleem van de overgebleven vluchtelingen op te lossen. De IRO was in eerste instantie bedoeld als een tijdelijke organisatie. Het probleem met de vluchtelingen bleek niet gemakkelijk op te lossen, daarnaast zorgde de Koude Oorlog voor een toename van het aantal vluchtelingen. In 1949 begon men met het oprichten van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) en op 1 januari 1951 aan het opstellen van het Vluchtelingenverdrag. Op 28 juli 1951 werd het Vluchtelingenverdrag door een bijeenkomst van 144 landen in Genève ondertekend en was het Vluchtelingenverdrag een feit.²⁵

2.2: Tweedracht over intentie Vluchtelingenverdrag:

Het oplossen van de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog bleek in 1946 geen gemakkelijke opgave. In 1946 bleken er nog zo'n twee miljoen vluchtelingen te zijn in Europa voor wie terugkeer naar het land van herkomst geen optie bleek te zijn. De grote vraag was wat er met deze mensen moest gebeuren. De westerse landen en de Sovjet-Unie met hun bondgenoten stonden op dit punt lijnrecht tegenover elkaar. De Sovjets achtte dat het gezag van staten over hun onderdanen prevaleerde en meenden dat ook onvrijwillige repatriëring mogelijk moest zijn. De westerse landen vonden dat repatriëring alleen op vrijwillige basis mocht plaatsvinden. Deze tweedracht kwam door twee problemen. Enerzijds waren er veel etnische Duitsers in de door Sovjet Unie bevrijde gebieden, anderzijds bevonden zich in de door de westerse geallieerden bevrijde gebieden veel Russische krijgsgevangenen, die niet allemaal even enthousiast waren over het idee naar huis terug te moeten keren.²⁶

De gevolmachtigden van de betrokken staten bij het Vluchtelingenverdrag refereerden steeds aan de strategische context waarin het Vluchtelingenverdrag werd gesloten. In een Algemene

²³ UNHCR *The 1951 Refugee Convention, QUESTIONS & ANSWERS 2007*

²⁴ Artikel 1 lid 1 Agreement for UNRRA, 9 november 1943

²⁵ States parties to the 1951 Convention relatif to the status of Refugees and the 1967 Protocol

²⁶ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 5

Vergadering van de Verenigde Naties op 14 december 1950 zei een Sovjet afgevaardigde: “the United States, British and French authorities are preventing their repatriation in every possible way and are illegally and forcibly detaining tens of thousand of displaced persons, national of the USSR, Poland, Czechoslovakia and other countries in the western zones of Germany and Austria and elsewhere. De Sovjet afgevaardigde doelde hiermee op het feit dat westerse landen verhinderden dat Sovjet onderdanen gerepatrieerd konden worden. De afgevaardigde van Wit Rusland, Oekraïne en Polen voegde daaraan toe: “The acquisition of cheap labour has obviously been the principal aim of those policies, which prevent a proper and speedy solution to the problem.” De Franse afgevaardigde Rochefort sprak tijdens dezelfde vergadering: “De definitie van het begrip vluchtelingen als opgenomen in artikel 1 was gebaseerd op de veronderstelling van een verdeelde wereld. Als echter, werd geoordeeld dat een enkele definitie moest voorzien voor vluchtelingen uit West-Europa die asiel zoeken in landen buiten het IJzeren Gordijn en vluchtelingen uit de laatstgenoemde landen die asiel zoeken in West-Europa, dan vroeg hij zich af wat de morele implicaties van een dergelijke definitie zou worden. Het probleem met betrekking tot vluchtelingen moest niet worden behandeld in het abstracte, maar integendeel worden beschouwd in het licht van historische feiten. Bij de vaststelling van de definitie ‘vluchteling’ had men rekening gehouden met het feit dat vluchtelingen voornamelijk uit een bepaald deel van de wereld komen.”^{27 28}

Het is dan ook met reden dat de term vluchteling oplettend werd geformuleerd zodat het alleen personen betrof die benadeeld waren op basis van hun ras, religie, nationaliteit behoren tot een bepaalde sociale groep of politieke opinie – dus wier burgerlijke politieke rechten in de Oostbloklanden in mindere mate belangrijk werden geacht.²⁹ Mensenrechten die niet primair tot de westerse ideologie behoren zoals het recht op werk, onderwijs, gezondheidszorg of voeding zijn niet terug te vinden als vervolgingsgrond in het Vluchtelingenverdrag. De Conventie heeft een verdrag opgesteld dat bescherming biedt voor diegenen wiens westers geïnspireerde burgerlijke en politieke rechten in gevaar worden gebracht, zonder tegelijkertijd de bescherming te bieden voor socialistische geïnspireerde sociaaleconomische rechten. Hierdoor is er een onvolledige en politiek partijdige achterliggende gedachte opgenomen in het verdrag.³⁰

De opstelling van het Verdrag was zeker mede een reactie op hetgeen zich tijdens de Tweede Wereldoorlog had afgespeeld. Maar het concrete kader waarin het vluchtelingenrecht werd geplaatst was dat van de Koude Oorlog: het Verdrag fungeerde onder meer als wapen in de ideologische strijd met het communisme.³¹

²⁷ The definition of the term refugee as at present incorporated in article 1 was based on the assumption of a divided World. If however, it was considered that a single text should cover both refugees from western Europe seeking asylum in the countries beyond the Iron Curtain and refugees from the latter countries seeking asylum in western Europe, he wondered what the moral implication of such a text would be. The problem of refugees could not be treated in the abstract, but, on the contrary must be considered in the light of historical facts. In laying down the definition of the term refugee, account had hitherto always been taken of the fact that the refugees principally involved had originated from a certain part of the world.

²⁸ Rochefort zegt hier politiek correct dat men niet kon uitgaan van een abstract begrip, maar juist de geschiedenis moest raadplegen omdat dat concrete informatie gaf waarom mensen vluchten.

²⁹ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 10

³⁰ James C. Hathaway, *The Law of Refugee Status 1991*, p. 8

³¹ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 10

2.3: Beperkingen toepasbaarheid Vluchtelingenverdrag:

Alhoewel de Conventie een verdrag had opgesteld dat bescherming biedt voor diegenen wiens westers geïnspireerde burgerlijke en politieke rechten in gevaar worden gebracht werd het in Resolutie 429(V) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 14 december 1950 duidelijk dat er beperkingen dienden te worden gecreëerd. De Algemene Vergadering had het standpunt aangenomen dat de aangesloten overheden alleen onder bepaalde voorwaarden de wettelijk bindende verplichtingen wilden accepteren. De Algemene Vergadering zegt dat overheden zich alleen wilde verplichten tot een limitatieve groep vluchtelingen en dat zij niet bereid zijn om een 'blanko cheque' te tekenen voor onbekende toekomstige groepen vluchtelingen.³²

De aangesloten overheden wilden beperkingen in kunnen voeren zonder afbreuk te doen aan de materiële elementen van de definitie zoals onder andere gegronde vrees, vervolging of vervolgingsgronden. De verdragsontwerpers hebben hierdoor de mogelijkheid gecreëerd om de toepasbaarheid van het Verdrag te beperken. Deze beperkingen zijn terug te vinden in artikel 1B van het Vluchtelingenverdrag. Deze beperkingen hadden invloed op de toepasbaarheid van het Verdrag. Artikel 1b lid 1 sub a van het Vluchtelingenverdrag geeft de zogenoemde geografische beperking; de mogelijkheid om het Verdrag te beperken tot Europese vluchtelingen.³³ Daarnaast was er sprake van een tweede beperking; de datumgrens. De datumgrens hield in dat het Verdrag alleen betrekking had op personen die gevlucht waren ten gevolge van gebeurtenissen voor 1951. Hierdoor hadden Staten zelf de mogelijkheid om invulling te geven aan hun bindende verantwoordelijkheden bij de implementatie van het Vluchtelingenverdrag.

Op 31 januari 1967 erkenden de Staten welke partij waren bij het protocol van 1967 het feit dat er sinds 1951 nieuwe groepen vluchtelingen zijn ontstaan en dat deze vluchtelingen door de datumgrens wellicht niet onder het verdrag vielen. De Staten erkenden het feit dat een zelfde status wenselijk is voor vluchtelingen ongeacht de grensdatum van 1951.³⁴ Hierdoor is destijds besloten om de tijdsbeperking op te heffen. Turkije gaf destijds expliciet aan alleen het protocol te implementeren indien Turkije de geografische beperking mocht behouden.³⁵ De juridische mogelijkheid voor een geografische beperking is nog steeds terug te vinden in het protocol.³⁶

³²“ The General Assembly had taken the view that governments would wish to assume the legally binding commitments laid down in the draft Convention only with regard to definite groups of refugees and that they would not be prepared to sign a **blank cheque** of unknown future groups”

³³ events occurring in Europe before 1 January 1951”

³⁴ Preamble Protocol betreffende de Status van Vluchtelingen 1967

³⁵ Limitations States parties to the 1951 Convention relative to the status of Refugees and the 1967 Protocol

³⁶ Artikel 1B lid 1 Protocol betreffende de Status van Vluchtelingen 1967

2.4: Definitie en uitwerking vluchtelingenschap

Artikel 1a van het Vluchtelingenverdrag geeft een definitie van het begrip vluchteling. Een vluchteling is volgens het artikel iemand die

*“een gegronde vrees voor **vervolging (1)** wegens zijn **ras, godsdienst, nationaliteit**, het behoren tot een bepaalde **sociale groep** of zijn **politieke overtuiging**, **(2)** zich bevindt **buiten het land waarvan hij de nationaliteit (3)** bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren; of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren.*

De definitie heeft een ingewikkelde structuur met meerdere mogelijkheden waardoor iemand niet aangemerkt kan worden als verdragsvluchteling.

- (1) Vervolging impliceert dat er sprake moet zijn van een vervolger en toe te kennen moet zijn aan menselijk handelen. Dit heeft als uitwerking dat slachtoffers die ten gevolge van schrijnende armoede, hongersnood of natuur – en milieurampen op zich niet aangemerkt kunnen worden als vluchteling.
- (2) Doordat het begrip vervolging wordt gekoppeld aan de vervolgingsgronden ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging vallen slachtoffers door ongedifferentieerd geweld zoals burgeroorlogen in het algemeen buiten de definitie.
- (3) Een persoon kan alleen als verdragsvluchteling worden aangemerkt indien diegene zich buiten het land van waarvan hij de nationaliteit bevindt. Hierdoor voldoen mensen die op de vlucht zijn zonder een nationale grens te passeren automatisch niet aan de vluchtelingendefinitie.

Artikel 1D, 1E en 1F worden de zogenoemde ‘exclusion clauses’ genoemd. Deze artikelen sluiten bepaalde personen van vluchtelingenschap uit. Artikel 1D Vluchtelingenverdrag sluit mensen uit die bescherming krijgen van de Verenigde Naties anders dan UNHCR. Artikel 1E

Vluchtelingenverdrag bepaalt dat het Verdrag niet van toepassing is op personen aan wie door het land waar zij verblijven rechten zijn toegekend als waren zij nationale onderdanen van dat land. Artikel 1E is in Nederland alleen aangemerkt tot een bepaalde categorie Molukkers in de jaren vijftig³⁷. Artikel 1E wordt in de Nederlandse rechtspraak niet toegepast.³⁸

Artikel 1F Vluchtelingenverdrag bepaalt dat het Verdrag niet van toepassing is op personen ten aanzien van wie er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat zij:

- (a) een misdrijf tegen de vrede, tegen de menselijkheid of een oorlogsmisdrijf hebben gepleegd;
- (b) een ernstig niet-politiek misdrijf hebben gepleegd buiten het land van toevlucht, voordat zij als vluchteling werden toegelaten;
- (c) zich schuldig hebben gemaakt aan handelingen in strijd met de doelstellingen en beginselen van de Verenigde Naties.³⁹

³⁷ Faciliteitenwet Molukkers, Staatsblad 1976,165.

³⁸ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 25

³⁹ Artikel 1F Vluchtelingenverdrag

2.5: Interpretaties Vluchtelingenverdrag

Tot op heden zijn het voornamelijk de nationale staten die ieder voor zich invulling geven aan het Vluchtelingenverdrag. Artikel 38 Vluchtelingenverdrag en Artikel IV van het Protocol van New York creëert de bevoegdheid voor het Internationaal Gerechtshof om geschillen tussen aangesloten verdragspartijen te beslechten. Het Internationaal Gerechtshof heeft tot op heden nog geen uitspraak gedaan over een dergelijk geschil. Het Vluchtelingenverdrag kent geen individueel klachtrecht voor asielzoekers. Hierdoor heeft geen internationale rechter zich heeft uitgesproken over de interpretatie van het Vluchtelingenverdrag. Dit heeft als gevolg dat verdragspartijen in theorie het Verdrag op verschillende manieren mogen interpreteren en implementeren in hun beleidsregels. In de praktijk komt het er op neer dat de algemene richtlijnen een sturend karakter hebben bij de implementatie van het Vluchtelingenverdrag.

Om de saamhorigheid binnen de interpretatie en toepassing van het Vluchtelingenverdrag te vergroten heeft UNHCR in 1979 een handboek uitgebracht waarin de regels met betrekking tot het Vluchtelingenverdrag worden verduidelijkt.⁴⁰ De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een arrest nadrukkelijk overwogen dat het handboek geen regels bevat die de Minister binden.⁴¹ Echter, wordt het handboek in de Nederlandse rechtspraak als een gezaghebbende bron van interpretatie gebruikt. In beginsel is deze samenwerking terug te vinden in het Vluchtelingenverdrag en het Protocol van New York.⁴² In de preambule van *'Richtlijn inzake minimumnormen voor de erkenning als vluchteling (Richtlijn 2004/83)* wordt in onderdeel vijftien vastgesteld dat het handboek 'waardevolle aanwijzingen' bevat.⁴³ Richtlijn 2004/83 geeft de minimumnormen voor de erkenning van een vluchteling waaraan de lidstaten van de EU zich moeten houden. De Nederlandse wetgever heeft ermee volstaan door in de Vreemdelingenwet 2000 te verwijzen naar de dezelfde definitie als genoemd in artikel 1A Vluchtelingenverdrag. De beleidsregels en de nadere uitleg omtrent de definitie zijn terug te vinden in de Vreemdelingencirculaire 2000.

2.6: Vereisten voor vluchtelingenschap

De Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNHCR hanteren beide de definitie in het Vluchtelingenverdrag als wettelijk kader omtrent het vluchtelingenschap. Op grond van artikel 29 lid 1 sub a Vw 2000 kan een vreemdeling in Nederland indien aangemerkt als verdragsvluchteling in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiel op basis van een 'a-grond'. Het beleid met betrekking tot het verlenen van een a-grond verblijfsvergunning is terug te vinden in artikel 2 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)². Nederland hanteert dezelfde vluchtelingendefinitie zoals deze is vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag.⁴⁴ Hierdoor hebben Nederland en UNHCR qua grondslag hetzelfde uitgangspunt of iemand voldoet aan de vluchtelingendefinitie.

⁴⁰ UNHCR – *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*

⁴¹ ABRvS 4 september 2002 RV 2002/11

⁴² Artikel 35 Vluchtelingenverdrag juncto. Artikel II Protocol van New York

⁴³ "Het Handboek over procedures en criteria voor het bepalen van de vluchtelingenstatus van het Hoge Commissariaat van de Verenigde Naties voor vluchtelingen bevat voor de lidstaten waardevolle aanwijzingen bij het vaststellen van de vluchtelingenstatus overeenkomstig artikel 1 van het Verdrag van Genève." Preambule Richtlijn 2004/83

⁴⁴ Artikel 2.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)²

Gegronde vrees:

Het handboek stelt dat de subjectieve vrees van een vreemdeling alleen gegrond is als deze objectief wordt gerechtvaardigd.⁴⁵ Dit betekent dat de angst van een vreemdeling niet genoeg is om aangemerkt te worden als vluchteling, de vrees moet ook te herleiden zijn door middel van objectieve maatstaven. De politieke en mensenrechten situatie in het land van herkomst is bij de beoordeling van de gegrondheid van de gestelde vrees van groot belang. Naarmate de situatie in het land van herkomst verslechterd des te sneller de gestelde vrees van de asielzoeker gegrond wordt geacht. Daarmee is ook het belang gegeven van de zogenoemde ambtsberichten van het ministerie van Buitenlandse Zaken of Country of Origin rapports, waarin een beeld wordt gegeven van de situatie in de herkomstlanden van vele asielzoekers. De rapporten dienen als basis voor het asielbeleid en de individuele beoordeling van asielverzoeken van de minister.⁴⁶ De algemene situatie in het land van herkomst is niet op zichzelf bepalend voor de gegrondheid. Er moet ook sprake zijn van het singling out-vereiste. Of iemand als vluchteling moet worden beschouwd, wordt beoordeeld op individuele basis. Op grond van specifieke bijzonderheden van het geval wordt beoordeeld of de betrokken persoon vluchteling is.⁴⁷ Als een asielzoeker het willekeurige slachtoffer is geworden van mensenrechtenschendingen, dan volgt uit het enkele feit dat datgene in het verleden gebeurde niet zonder meer dat er gegronde vrees is dat datgene in de toekomst weer zal gebeuren.⁴⁸

Vervolging:

Het begrip vervolging heeft geen juridische grondslag in de Vw 2000. Het Vluchtelingenverdrag verbiedt in artikel 33 de uitzetting naar een grondgebied waar zijn leven of vrijheid bedreigd zou worden op grond van zijn ras, godsdienst nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging. In dit artikel wordt niet de term vervolging gebruikt maar de woorden bedreiging van leven of vrijheid. Hieruit vloeit voort dat er in ieder geval sprake moet zijn van bedreiging van leven of vrijheid. Deze redenatie wordt ondersteund door het handboek.⁴⁹

Vervolgingsgronden:

Wil er sprake zijn van vluchtelingenschap dan dient de asielzoeker te voldoen aan één of meerdere van de volgende vervolgingsgronden.

Godsdienst

Vervolging om reden van godsdienst kan zich op verschillende manieren voordoen, zoals het totale verbod op godsdienstuitoefening, godsdienstondewijs en ernstig discriminerende maatregelen tegen personen van een bepaalde godsdienstige overtuiging.⁵⁰ Beperkingen op het recht een godsdienst te belijden moeten dusdanig streng zijn, dat het leven als gevolg van de overtuiging in het land van herkomst daardoor ernstig wordt belemmerd. Van personen die in het

⁴⁵ Artikel 38 *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*

⁴⁶ Mr. A. Kuijer, *Nederlands vreemdelingenrecht* p. 284

⁴⁷ Artikel 2.3.2 Vreemdelingencirculaire (C)²

⁴⁸ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 30

⁴⁹ Artikel 38 *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status* : There is no universally accepted definition of "persecution", and various attempts to formulate such a definition have met with little success. From Article 33 of the 1951 Convention, it may be inferred that a threat to life or freedom on account of race, religion, nationality, political opinion or membership of a particular social group is always persecution. Other serious violations of human rights--for the same reasons--would also constitute persecution.

⁵⁰ Artikel 72 *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*

land van herkomst een minderheidsreligie aanhangen wordt niet verlangd dat zij deze verborgen houden.⁵¹

Politieke overtuiging

Het begrip veronderstelt dat de bedoelde opvatting, mening of gedachte onder de aandacht van de autoriteiten is gekomen, dan wel waarschijnlijk zal komen, ofwel dat de overheid aan de betrokkene deze overtuiging toedicht. Indien de asielaanvrager een vrouw is, kan het overtreden van seksediscriminerende sociale gebruiken, religieuze voorschriften, of culturele normen voor vrouwen of het overtreden van strafbepalingen die in zichzelf in strijd zijn met de universele mensenrechten, worden opgevat als het uiten van een bepaalde politieke overtuiging, wanneer, de aanvrager afkomstig is uit een samenleving waar de vrouw een strikt gedefinieerde rol vervult en de overheid deze man-vrouw verhouding stimuleert of in stand houdt.⁵²

Nationaliteit en ras

Het begrip nationaliteit is niet beperkt tot staatsburgerschap of het ontbreken daarvan, maar omvat met name ook het behoren tot een groep die wordt bepaald door haar culturele, etnische of linguïstische identiteit, door een gemeenschappelijke geografische of politieke oorsprong of door verwantschap met de bevolking van een andere staat. De omvang van deze groepering is daarbij niet relevant. Voor het bepalen van ras als vervolgingsgrond kan met name worden afgegaan op de aspecten huidskleur, afkomst of het behoren tot een bepaalde etnische groep.⁵³ Bij het vaststellen van ras kan zowel op etnografische als sociale aspecten worden teruggegrepen.⁵⁴

Sociale groep, vervolging van homoseksuelen, vrouwen, dienstweigering of desertie

Deze vervolgingsgrond functioneert als een restcategorie ten opzichte van de overige vervolgingsgronden in het Vluchtelingenverdrag. Indien een asielzoeker zich erop beroept dat hij of zij problemen heeft ondervonden als gevolg van zijn of haar homoseksuele geaardheid, kan dit onder omstandigheden leiden tot de conclusie dat betrokkene vluchteling is in de zin van het Verdrag. Een asielaanvraag waarin beroep wordt gedaan op problemen vanwege de (gestelde) seksuele geaardheid van een asielzoeker moet worden beoordeeld met bijzondere aandacht voor de positie van homoseksuelen in het land van herkomst. De enkele strafbaarstelling van homoseksualiteit leidt niet zonder meer tot de conclusie dat een homoseksueel uit dat land vluchteling is.⁵⁵ De asielzoeker moet aannemelijk maken dat hij persoonlijk een gegronde reden heeft om te vrezen voor vervolging. Van personen met een homoseksuele voorkeur wordt niet verlangd dat zij deze voorkeur bij terugkeer verbergen.⁵⁶

Vrouwen in het algemeen vormen niet een bepaalde sociale groep, omdat zij als sociale groep te divers van samenstelling zijn. In het asielbeleid is het individualiseringsvereiste het uitgangspunt. Strafvervolging van een voorschrift dat specifieke voorvrouwen geldt levert vervolging in de zin van het Vluchtelingenverdrag op indien aannemelijk is dat:

- de bestraffing onevenredig zwaar is en gerelateerd is aan één van de vervolgingsgronden;
- naast normale bestraffing sprake is van discriminatoire vervolging wegens één van deze gronden. Indien een asielzoekerster zich erop beroept dat de discriminatie specifiek tegen vrouwen is gericht, dan blijft de toepasselijkheid van één van de vervolgingsgronden een

⁵¹ Artikel 2.7 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁵² Artikel 2.8 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁵³ Artikel 73 jo. 74 jo. 75 *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*

⁵⁴ Artikel 2.9 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁵⁵ Artikel 77 jo. 78 *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*

⁵⁶ Artikel 2.10 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

voorwaarde voor concludering tot vluchtelingenschap.⁵⁷

Strafvervolgung wegens het ontduiken van dienstplicht wordt in beginsel niet gekwalificeerd als vervolging in de zin van het Vluchtelingenverdrag. In een aantal gevallen kan dienstweigering of desertie leiden tot vluchtelingenschap. Het UNHCR handboek heeft deze gevallen beschreven in paragrafen 168 tot en met 172. Een dienstweigeraar of deserteur is vluchteling indien hij:

- vanwege zijn ras, religie, nationaliteit, zijn lidmaatschap van een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging gegronde vrees heeft voor onevenredige of discriminatoire bestraffing of tenuitvoerlegging van de straf wegens dienstweigering of desertie of als hij vanwege (één van) de in de aanhef van deze categorie genoemde redenen gegronde vrees heeft voor andere discriminatoire behandeling dan bovenmatige bestraffing of tenuitvoerlegging van een straf;

- tot zijn weigering komt doordat hij ernstige, onoverkomelijke gewetensbezwaren heeft op grond van zijn godsdienstige of een andere diepgewortelde overtuiging die zijn dienstweigering of desertie voorschrijven en er in zijn land van herkomst geen mogelijkheid is om ter vervanging van militaire dienst een niet-militaire dienstplicht te vervullen;

- is gekomen tot dienstweigering of desertie, omdat hij niet betrokken wenst te worden bij een (soort) militaire actie die is veroordeeld door de internationale gemeenschap als strijdig met de grondbeginselen van humaan gedrag of die in strijd is met fundamentele normen die gelden tijdens een gewapend conflict. Dit geldt ook indien hij tot desertie of dienstweigering heeft besloten, omdat hij gegronde vrees heeft in een conflict te worden ingezet tegen zijn eigen volk of familie.⁵⁸

UNHCR heeft de vreemdeling erkend als vluchteling

Op basis van artikel 35 Vluchtelingenverdrag werkt Nederland samen met de UNHCR op het terrein van de vluchtelingenbeleid. De verplichting van artikel 35 van het Verdrag behelst geen plicht om de UNHCR-standpunten te volgen. Nederland heeft een eigen bevoegdheid inzake de statusbepaling en de beslissing of een verblijfsvergunning wordt verleend. Indien de vreemdeling reeds door de UNHCR als vluchteling is erkend, wordt gezien of deze erkenning categoriaal of individueel heeft plaatsgevonden en in hoeverre de situatie in het land van herkomst inmiddels is gewijzigd. Overigens zal in een zaak waarin een individuele verklaring door de UNHCR is gegeven ook altijd een individuele toets plaatsvinden, waarbij gewijzigde omstandigheden in het land van herkomst sinds de mandaatverklaring worden meegewogen. Indien de vertegenwoordiging van de UNHCR in Nederland van mening is dat de vreemdeling thans op grond van diens individueel asielrelaas vluchteling is, wordt hij niet verwijderd naar het land van herkomst. Dit dwingt niet tot verlening van een verblijfsvergunning aan de vreemdeling.⁵⁹

Na de Tweede Wereldoorlog waren er grote groepen vluchtelingen in Europa dat er meerdere instanties in het leven werden geroepen om dit probleem op te lossen. In 1949 begon men met het oprichten van UNHCR en op 1 januari 1951 aan het opstellen van het Vluchtelingenverdrag. De invulling van het Vluchtelingenverdrag ondervond veel weerstand door de verschillen tussen de Westerse en Communistische ideologie. Uiteindelijk werd op 28 juli 1951 het verdrag door 144 landen in Genève ondertekend. Het Vluchtelingenverdrag had in eerste instantie meerdere beperkingen met betrekking tot de toepasbaarheid van het Verdrag. In 1967 werd het Verdrag aangevuld door het Protocol van New York wat voornamelijk tot gevolg had dat de

⁵⁷ Artikel 2.11 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

⁵⁸ Artikel 2.12 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

⁵⁹ Artikel 2.13 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

beperkingen met betrekking tot de toepasbaarheid werden opgeheven. In het Protocol van New York gaf Turkije expliciet aan de geografische beperking in stand te willen houden. Het Vluchtelingenverdrag geeft invulling aan de definitie van een vluchteling. De definitie is gecompliceerd opgesteld en heeft meerdere beperkingen en uitsluitingmogelijkheden. Het Vluchtelingenverdrag kan in principe door de afwezigheid van een interpretatie door een internationale rechter door iedere verdragspartij anders worden geïnterpreteerd en toegepast. UNHCR heeft in 1979 een handboek uitgebracht. Het handboek wordt als een belangrijke bron gezien voor de invulling van het Vluchtelingenverdrag binnen (inter)nationale wetgeving. De Staatssecretaris van Justitie en UNHCR Turkije hanteren als grondslag dezelfde definitie zoals vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag.

Hoofdstuk 3: Hoe ziet de algemene asielpcedure eruit in Nederland?

Het verkrijgen van een verblijfstatus in Nederland kan op twee manieren geschieden. Een verblijfsvergunning kan door een gemandateerde bevoegdheid door de Immigratie –en Naturalisatiedienst (IND) worden verleend op basis van asielgronden en op basis van het reguliere vreemdelingenbeleid.⁶⁰ Een reguliere verblijfsvergunning wordt in tegenstelling tot een asielvergunning verleend op gronden die niet te maken hebben met het land van herkomst. Deze gronden kunnen bestaan uit een verblijf voor arbeid, studie of verblijf bij partner. Gelet op het feit dat dit onderzoek gaat over de toelatingsvereisten van een asielvergunning zal er niet verder worden ingegaan op de procedure van een reguliere verblijfsvergunning.

3.1: Grondslag

De Nederlandse asielpcedure vindt haar juridische grondslag in diverse nationale en internationale rechtsbronnen. Nationale rechtsbronnen bestaan onder andere uit de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000), de Vreemdelingencirculaire 2000 (Vc 2000), de werkinstructies van de Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst en uitspraken van de rechterlijke macht in Nederland. De asielpcedure in Nederland wordt ook beïnvloedt door internationale rechtsbronnen. Zo heeft Nederland het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) geratificeerd. Hierdoor zal de Nederlandse asielpcedure moeten voldoen aan de hieruit voortvloeiende EU-richtlijnen zoals Richtlijn 2005/95/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus. Uiteindelijk vervullen de arresten van Europees Hof voor de Rechten van de Mens een belangrijke rol binnen de Nederlandse asielpcedure. Binnen de Nederlandse asielpcedure zijn er in beginsel twee soorten verblijfsvergunningen. Een vergunning voor bepaalde tijd asiel (vbta) en een vergunning voor onbetaalde tijd asiel (vota). De Vreemdelingenwet 2000 werkt met een volgtijdelijk stelsel. Dit betekent dat een vreemdeling eerst in aanmerking kan komen voor een vergunning voor een bepaalde tijd, waarna er een vergunning voor onbepaalde tijd aangevraagd kan worden. Een verblijfstatus op basis van een vbta is maximaal geldig voor een periode van 5 jaar.

3.2: Bevoegd orgaan in Nederland:

De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de vreemdelingenwetgeving. De Staatssecretaris van Justitie is, binnen de grenzen van het door de minister van Justitie vastgestelde beleid, meer in het bijzonder belast met de verantwoordelijkheid voor vreemdelingenzaken, met uitzondering van de Rijkswet van het Nederlandschap en met uitzondering van grensbewaking.⁶¹ De Immigratie – en Naturalisatiedienst heeft de gemandateerde bevoegdheid om verblijfsvergunningen te verstrekken op basis van asielgronden en op basis van het reguliere vreemdelingenbeleid.⁶² In verband met de overgang van kabinet Balkenende IV tot een demissionair kabinet op 23 februari 2010 is de functie van voormalig Staatssecretaris Nebahat Albayrak te komen vervallen. Minister van Justitie Hirsch Ballin heeft per 23 februari 2010 haar portefeuille overgenomen.^{63 64}

3.3: Aanvang procedure

Een asielpcedure vangt aan door middel van een aanvraag in persoon bij een aanmeldcentrum

⁶⁰ Artikel 2 Vreemdelingencirculaire 2000 (A)

⁶¹ Artikel 2 Vreemdelingencirculaire 2000 (A)

⁶² Artikel 2 Vreemdelingencirculaire 2000 (A)

⁶³ <www.parlement.com/9353000/1f/j9vwhy5i95k8zxl/vh8lnhrp1x0b> 3 maart 2010

⁶⁴ NOS Nieuws "Kabinet valt over Uruzgan" 20 februari 2010

in Ter Apel of Schiphol. De vreemdeling dient zijn medewerking te verlenen aan een aantal vereisten ten behoeve van het toezicht. Bij de aanvraag worden er foto's gemaakt en worden er vingerafdrukken afgenomen.⁶⁵ Daarnaast bestaat er de mogelijkheid dat de vreemdeling wordt gefouilleerd en dat zijn documenten worden ingenomen. Hierna wordt de vreemdeling doorverwezen naar een tijdelijke nood voorziening. Zo spoedig mogelijk na de indiening van de asielaanvraag vindt er een eerste gehoor plaats. Aan de hand van een vragenlijst worden er vragen gesteld om de identiteit, nationaliteit en reisroute vast te stellen. In het eerste gehoor worden er nadrukkelijk geen vragen gesteld over het vluchtrelaas. De ambtenaar zal een vreemdeling hiervan ook weerhouden over te beginnen.⁶⁶ Na het eerste gehoor zal er worden afgewogen of zorgvuldig onderzoek binnen de gestelde termijn van de AC-procedure mogelijk is. Indien dit niet het geval is door zwaarwegende factoren van de vreemdeling zal de procedure zich vervolgen door midden van een OC-procedure. Het kenmerkende verschil tussen de AC – en OC-procedure is dat een beslissing met betrekking tot statusdeterminatie in een AC-procedure binnen 48 procesuren wordt gegeven. De zogenoemde procesbeslissing is geen besluit in de zin van artikel 1:3 Algemene Wet Bestuursrecht.

3.4: Vervolg in Aanmeldcentrum procedure

Zo spoedig mogelijk na de uitreiking van het rapport van eerste gehoor vindt er een nader gehoor plaats. Voor het nader gehoor heeft de asielzoeker de gelegenheid het rapport te bespreken met een rechtshulpverlener en om het nader gehoor voor te bereiden. Binnen de AC-procedure worden hier twee procesuren voor uitgetrokken. In het nader gehoor krijgt de asielzoeker de mogelijkheid om aan te geven waarom hij is gevlucht. Gelet op het feit dat het nader gehoor een belangrijke rol in neemt voor de beoordeling van de aanvraag, is het van belang dat de asielzoeker alles wat mogelijk van belang is ook daadwerkelijk aangeeft. Het nader gehoor wordt verwerkt in een rapport en wordt zo spoedig mogelijk aan de asielzoeker uitgereikt. Indien de IND na het nader gehoor voornemens is de aanvraag af te wijzen dan wordt hiervan het schriftelijk voornemen aan de asielzoeker uitgereikt. Het uitbrengen van een dergelijk voornemen is een beslissing ter voorbereiding van een de beschikking als bedoeld in artikel 6:3 Awb. Hierdoor is het niet mogelijk afzonderlijk bezwaar of beroep in te stellen. Het voornemen bevat alle gronden waarom de Staatssecretaris van Justitie van mening is de aanvraag af te wijzen. De asielzoeker heeft de mogelijkheid om als reactie een zienswijze in te dienen. Aan het eind van de AC-procedure wordt de beschikking aan de vreemdeling uitgereikt. De asielzoeker heeft de mogelijkheid om binnen één week in beroep te gaan bij de rechtbank. Gelet op het feit dat het beroep geen schorsende werking heeft wordt er in de praktijk gelijk ook een verzoek voor een voorlopige voorziening ingediend.

3.5: Vervolg in Onderzoeks – en Opvangcentrum procedure

Indien er wordt besloten dat een aanvraag niet in een AC-procedure kan worden behandeld wordt de asielzoeker doorgezonden naar een Onderzoeks- en Opvangcentrum. De asielzoeker heeft de verplichting zich wekelijks te melden bij de Vreemdelingenpolitie. De asielzoeker ontvangt een W-document dat dient als een geldig legitimatie bewijs voorzien van een uniek vreemdelingennummer. Het nader gehoor vindt niet eerder dan zes dagen na indiening van de asielaanvraag plaats. De asielzoeker heeft in de tussentijd de gelegenheid zich voor te bereiden. Tijdens het nader gehoor heeft de asielzoeker de gelegenheid zijn vluchtrelaas te vertellen. De ambtenaar die het nader gehoor heeft afgenomen maakt daarvan een verslag die de asielzoeker

⁶⁵ Artikel 54 Vreemdelingenwet 2000

⁶⁶ Artikel 1.1 12 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

en rechtshulpverlener zo spoedig mogelijk ontvangen. De asielzoeker heeft de mogelijkheid om binnen twee correcties en aanvulling aan te voeren naar aanleiding van het verslag.

Indien de IND voornemens is de aanvraag af te wijzen krijgt de asielzoeker hiervan een schriftelijk voornemen medegedeeld. Net zoals bij de AC-procedure ziet de wetgever dit als een voorbereidingshandeling waardoor er geen bezwaar of beroep tegen mogelijk is. In het voornemen staan alle relevante gronden voor de afwijzing van de aanvraag. De asielzoeker heeft vier weken de tijd om een zienswijze in te dienen. Na het indienen van de zienswijze heeft de Staatssecretaris van Justitie zes maanden om te beslissen over de aanvraag.⁶⁷

De uiteindelijke beschikking wordt indien bekend aan de gemachtigde van de asielzoeker toegezonden. De beschikking is een meeromvattende beschikking waardoor er bij de inwilliging of afwijzing een aantal rechtsgevolgen zijn gebonden. Het doel hiervan is het voorkomen van afzonderlijke procedures tegen de gevolgen van een afwijzing van de aanvraag.⁶⁸ Indien er sprake is van een afwijzende beschikking dient de asielzoeker uit eigen beweging Nederland te verlaten. De asielzoeker heeft de mogelijkheid hier tegen binnen vier weken beroep indienen bij de rechtbank. Het beroep heeft een schorsende werking. Na het beroep heeft de asielzoeker de mogelijkheid om in hoger beroep te gaan bij de Raad van State.

3.6: Toelatingsgronden:

Een inhoudelijke beoordeling van een asielaanvraag vindt pas plaats als er geen bindende afwijzingsgronden zijn als bedoeld in artikel 30 Vw 2000. Tijdens de inhoudelijke beoordeling wordt er gekeken of het vluchtverhaal van de asielzoeker overeenkomt met de toelatingsgronden zoals limitatief genoemd in artikel 29 Vw 2000. Deze toelatingsgronden bevatten specifieke voorwaarden voor asielzoekers, deze voorwaarden zijn voornamelijk terug te vinden in de Vreemdelingencirculaire 2000. Deze toelatingsgronden bepalen uiteindelijk het type verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Een asielzoeker kan een verblijfsvergunning bemachtigen, als:

- a. men voldoet aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag;^{69 70}
- b. men aannemelijk heeft gemaakt dat hij gegronde redenen heeft om aan te nemen dat bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteringen, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen;⁷¹
- c. van men op grond van klemmende redenen van humanitaire aard die verband houden met de reden van het vertrekt uit het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd dat men terugkeert naar het land van herkomst⁷²;
- d. terugkeer naar het land van herkomst naar het oordeel van de minister van bijzondere hardheid zou zijn in verband met de algemene situatie aldaar.⁷³

Indien een gezinslid van een asielaanvrager reeds een vergunning verleend heeft gekregen in Nederland kunnen bepaalde gezinsleden een asielvergunning krijgen;

⁶⁷ Artikel 42 lid 1 Vreemdelingenwet 2000

⁶⁸ Mr. A. Kuijer, *Nederlands vreemdelingenrecht* p. 275

⁶⁹ Artikel 29 lid 1 sub a Vreemdelingenwet 2000: "die verdragsvluchteling is"

⁷⁰ Hoofdstuk 5.1.6

⁷¹ Artikel 29 lid 1 sub b Vreemdelingenwet 2000

⁷² Artikel 29 lid 1 sub c Vreemdelingenwet 2000

⁷³ Artikel 29 lid 1 sub d Vreemdelingenwet 2000

- e. gezinsleden (echtgenoot, echtgenote, minderjarige kinderen) met dezelfde nationaliteit, die feitelijk behoren tot het gezin van de reeds toegelaten houder van een asielvergunning mits zij gelijktijdig dan wel binnen drie maanden na statusverlening nareizen⁷⁴;
- f. de partner of meerderjarige kinderen met dezelfde nationaliteit die zodanig afhankelijk zijn van de toegelaten houder van een asielvergunning dat ze daarom behoren tot het gezin mits zij gelijktijdig dan wel binnen drie maanden na statusverlening nareizen.⁷⁵

Iedere verblijfsvergunning voor bepaalde tijd heeft dezelfde rechten. De Raad van State heeft besloten dat daarom niet kan worden doorgeprocedeerd voor een vergunning op een andere grond. Er is namelijk geen procesbelang om in beroep te gaan als een vergunning voor bepaalde tijd asiel is verleend⁷⁶. Uit een arrest van de Raad van State in 2001 is gebleken dat de IND eerst moet toetsen of een asielzoeker in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning onder a, dan b, dan c, dan d en indien van toepassing e of f. Wanneer iemand een verblijfsvergunning verleend krijgt op basis van artikel 29 onder d, dan mag men er vanuit gaan dat de asielzoeker niet in aanmerking komt voor een verblijfstatus onder a,b of c.⁷⁷ Dit geldt ook voor gezinsleden van een statushouder die tegelijkertijd of binnen de gestelde termijn zijn nagereisd. Hierdoor kan het gebeuren dat gezinsleden verschillende verblijfstatussen bemachtigen. Dit creëert voor de asielaanvrager een juridische vangnet. Het is namelijk mogelijk dat de moeder en kinderen een categoriale verblijfstatus verkrijgen terwijl de vader een verblijfstatus op basis van het traumata beleid heeft verkregen. Indien het categoriale beleid komt te vervallen kunnen de kinderen en vrouw een vergunning op grond van artikel 29 onder e verleend krijgen.

3.6.1: A-grond, Vluchtelingschap

Op grond van artikel 29 lid 1 sub a Vw 2000 kan een vreemdeling indien aangemerkt als verdragsvluchteling in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiel op basis van een 'a-grond'. Het beleid met betrekking tot het verlenen van een a-grond verblijfsvergunning is terug te vinden in artikel 2 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)². Nederland hanteert dezelfde vluchtelingendefinitie zoals deze is vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag.⁷⁸ Hierdoor toetst Nederland door middel van een aantal factoren of een vreemdeling voldoet aan de vluchtelingendefinitie.

3.6.2: B-grond, dreigende schending van artikel 3 EVRM/CAT

Op grond van artikel 29 lid 1 sub b Vw 2000 kan een verblijfsvergunning worden verleend, indien de vreemdeling aannemelijk heeft gemaakt dat hij gegronde redenen heeft om aan te nemen dat hij bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan foltering, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Deze bepaling is ontleend aan artikel 3 EVRM. De verwijdering naar een land waar iemand een reëel risico loopt aan een dergelijke behandeling te worden onderworpen, vormt een schending van dit artikel. Indien dit reële risico aannemelijk is gemaakt of geworden, is dit in beginsel aanleiding tot verlening van een verblijfsvergunning asiel. De enkele mogelijkheid van schending is onvoldoende.⁷⁹ Onder foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen worden mede verstaan:

a. doodstraf of executie

⁷⁴ Artikel 29 lid 1 sub e Vreemdelingenwet 2000

⁷⁵ Artikel 29 lid 1 sub f Vreemdelingenwet 2000

⁷⁶ ABRvS 28 maart 2002, nr 200105914/1 NAV 2002/127

⁷⁷ ABRvS 3 december 2001, nr 200105129, NAV 2002/63

⁷⁸ Artikel 2.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)²

⁷⁹ Artikel 3.1.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

b. ernstige en individuele bedreiging van het leven of de persoon van een burger als gevolg van willekeurig geweld in het kader van een internationaal of binnenlands gewapend conflict.

Er is sprake van een binnenlands gewapend conflict indien een georganiseerde gewapende groep met een verantwoordelijk bevel in staat is op het grondgebied van een land of een gedeelte daarvan militaire operaties uit te voeren jegens de strijdkrachten van de autoriteiten van dat land dan wel van een andere groepering. Deze militaire operaties dienen dan aanhoudend en samenhangend van aard te zijn, wil sprake zijn van een gewapend conflict. Ongeregeldheden en spanningen, zoals rellen, leiden niet tot de conclusie dat sprake is van een zodanig conflict.⁸⁰ Een reëel risico op een behandeling als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub b Vw 2000 door derden wordt alleen aangenomen als de asielzoeker aannemelijk heeft gemaakt dat de staat, of partijen of (internationale) organisaties in het land geen bescherming kunnen of willen bieden tegen de bedoelde behandeling. Om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van 29 lid 1 sub b Vw 2000 dient de vreemdeling aannemelijk te maken dat hij bij terugkeer een reëel risico loopt op de in die bepaling bedoelde behandeling. Hiertoe dient de vreemdeling specifieke individuele kenmerken voren te brengen, waaruit dit risico op een behandeling in de zin van 29 lid 1 sub b Vw 2000 valt af te leiden. In die gevallen dat in het land van herkomst sprake is van een willekeurige geweldssituatie of van willekeurige mensenrechtenschendingen, vormt dit op zichzelf onvoldoende grond om een reëel en individueel risico op eerder beschreven behandeling aan te nemen. Echter, een reëel en individueel risico bij terugkeer wordt – ook in een situatie van willekeurige geweld of van willekeurige mensenrechtenschendingen – ook aangenomen indien:

- de vreemdeling behoort tot een kwetsbare minderheidsgroep in zijn land van herkomst; en
- hij met op zichzelf beperkte individuele indicaties aannemelijk heeft gemaakt dat in samenhang daarmee een dreigende schending van artikel 3 EVRM aanwezig is.⁸¹

Op 17 februari 2009 heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap (HvJ) een uitspraak gedaan waarin de invulling van de B-status werd besproken. Naar het oordeel van het Hof van Justitie biedt artikel 15c van de Definitierichtlijn (DRi) een andere invulling dan artikel 3 EVRM. Nederland acht dat artikel 15c DRi is terug te vinden in artikel 3 EVRM. Het HvJ acht dat binnen artikel 15c DRi de betrokkene niet hoeft aan te tonen dat hij specifiek doelwit is om redenen die te maken hebben met zijn persoonlijke omstandigheden. Bij uitzondering kan in een land of gebied de mate van willekeurig geweld in een conflict dermate hoog zijn, dat er zwaarwegende gronden zijn om aan te nemen dat een burger bij terugkeer daar naartoe louter door zijn aanwezigheid een reëel risico loopt van ernstige schade in de zin van artikel 15c.

De vraag die gesteld kan worden is wat het verschil tussen de situatie die het EHRM onder artikel 3 EVRM en schaat en het HvJ onder 15c DRi. Het is jammer dat het HvJ niet binnen haar uitspraak expliciet aangeeft hoe 15c DRi dient te worden geïmplementeerd. De toepassing van artikel 15c DRi geeft aan dat er sprake moet zijn van een 'gewapend conflict'. Het HvJ geeft geen invulling aan het begrip 'gewapend conflict' omdat de Afdeling Bestuursrechtspraak dit niet heeft gevraagd. Nederland acht dat er geen sprake is van gewapend conflict in Iran waardoor artikel 15c DRi nog binnen de reikwijdte van artikel 3 EVRM valt.

3.6.3: C-grond, klemmende reden van humanitaire aard

Op grond van artikel 29 lid 1 sub c Vw 2000 kan een verblijfsvergunning asiel worden verleend aan de vreemdeling van wie naar het oordeel van de Minister op grond van klemmende redenen van humanitaire aard, die verband houden met de redenen van het vertrek uit het land van herkomst, in redelijkheid niet kan worden verlangd dat hij terugkeert naar het land van herkomst. Hierbij is in de eerste plaats gedacht aan de situatie dat de vreemdeling getraumatiseerd is. Waar

⁸⁰ Artikel 3.12 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁸¹ Artikel 3.13 Vreemdelingencirculaire 2000(C)³

er wordt gesproken van traumata of traumatische ervaring, wordt bedoeld op gebeurtenissen die tot de veronderstelling leiden dat deze psychische schade berokkenen. In de tweede plaats kunnen bijzondere individuele klemmende redenen van humanitaire aard, anders dan traumata, die verband houden met de redenen van het vertrek uit het land van herkomst en tevens verband houden met het asielrelaas, aanleiding zijn tot verlening van een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29 lid 1 sub c Vw 2000. Ten slotte kan in het beleid bepaald zijn dat asielzoekers die behoren tot een specifieke groep in aanmerking kunnen komen voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29 lid 1 sub c Vw 2000.⁸²

Het traumatabeleid is alleen van toepassing op asielaanvragen. Dit vloeit voort uit de aard en de ontstaansgeschiedenis van dit beleidsonderdeel. Het traumatabeleid beoogt bescherming te bieden aan vreemdelingen die zijn geconfronteerd met een gebeurtenis waarvan wordt aangenomen dat die als traumatiserend wordt ervaren, terwijl als gevolg van de situatie in het land van herkomst kan worden aangenomen dat daders van deze mensenrechtenschendingen in het land van herkomst ongestraft blijven. In dat geval kan van de vreemdeling niet gevergd worden terug te keren naar het land van herkomst. Daarmee beschermt het traumatabeleid de vreemdeling tegen de confrontatie met de ongestraft gebleven daders. De grondslag van dit beleid is derhalve niet het (al dan niet medisch aangetoonde) trauma van de vreemdeling, maar de gebeurtenis in relatie tot de feitelijke situatie in het land van herkomst. Het betreft zowel traumatische ervaringen die zijn veroorzaakt van overheidswege, door politieke of militante groeperingen die de feitelijke macht uitoefenen in het land van herkomst of een deel daarvan, of door groeperingen waartegen de overheid niet in staat of niet willens is bescherming te bieden.⁸³

De volgende gebeurtenissen kunnen aanleiding geven tot verblijfsaanvaarding:

- de gewelddadige dood van naaste familieleden of huisgenoten;
- de gewelddadige dood van andere verwanten of vrienden wanneer betrokkene aannemelijk maakt dat een hechte relatie bestond tussen de overledene en betrokkene;
- substantiële niet-strafrechtelijke detentie;
- marteling, ernstige mishandeling of verkrachting van betrokkene;
- het getuige zijn van marteling, ernstige mishandeling of verkrachting van naaste familieleden of huisgenoten;
- het getuige zijn van marteling, ernstige mishandeling of verkrachting van andere verwanten of vrienden wanneer betrokkene aannemelijk maakt dat er een hechte relatie bestond tussen de verwante of vriend en betrokkene. Deze opsomming is limitatief.⁸⁴

⁸² Artikel 4.1 Vreemdelingencirculaire 2000(C)³

⁸³ Artikel 4.2.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁸⁴ Artikel 4.2.3 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

3.6.4: D-grond, categoriale bescherming

Ingevolge artikel 29 lid 1 sub d Vw 2000 kan een verblijfsvergunning asiel worden verleend aan de vreemdeling voor wie terugkeer naar het oordeel van de Minister van bijzondere hardheid zou zijn in verband met de algehele situatie aldaar. Er bestaat geen internationale norm, verdragsrechtelijk noch gewoonterechtelijk, op basis waarvan personen enkel en alleen op grond van de algehele situatie in hun land van herkomst niet zouden kunnen worden uitgezet. De artikel 29 lid 1 sub d Vw 2000 de mogelijkheid een persoon verblijf toe te staan, zonder dat het internationale recht daartoe noopt. Op grond van de wet heeft de Minister een beleids- en beoordelingsvrijheid terzake van de beoordeling van de vraag of verlening dan wel beëindiging van categoriale bescherming opportuun is. Dit blijkt met name uit het gebruik van de woorden “voor wie terugkeer naar het land van herkomst naar het oordeel van Onze Minister van bijzondere hardheid zou zijn.”⁸⁵

Op het moment komen alleen asielzoekers uit Ivoorkust met ingang van 28 november 2005 in aanmerking voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29 lid 1 sub d Vw 2000.

De Nederlandse asielprocedure is gebaseerd op internationale en nationale wetgeving. Nederland heeft het EVRM geratificeerd waardoor Nederland moet voldoen aan de minimumnormen die terug te vinden zijn in diverse EU-richtlijnen. De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de vreemdelingenwetgeving. De Staatssecretaris van Justitie is, binnen de grenzen van het door de minister van Justitie vastgestelde beleid, meer in het bijzonder belast met de verantwoordelijkheid voor vreemdelingenzaken. In Nederland zijn er twee type asielprocedures. Een AC – en OC-procedure. De AC-procedure wordt ook wel de versnelde procedure genoemd. In Nederland kan men in aanmerking komen voor een verblijfstatus indien:

- ***men voldoet aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag;***
- ***men aannemelijk heeft gemaakt dat hij gegronde redenen heeft om aan te nemen dat bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteringen, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen;***
- ***van men op grond van klemmende redenen van humanitaire aard die verband houden met de reden van het vertrekt uit het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd dat men terugkeert naar het land van herkomst;***
- ***terugkeer naar het land van herkomst naar het oordeel van de minister van bijzondere hardheid zou zijn in verband met de algemene situatie aldaar;***
- ***gezinsleden (echtgenoot, echtgenote, minderjarige kinderen) met dezelfde nationaliteit, die feitelijk behoren tot het gezin van de reeds toegelaten houder van een asielvergunning mits zij gelijktijdig dan wel binnen drie maanden na statusverlening nareizen;***
- ***de partner of meerderjarige kinderen met dezelfde nationaliteit die zodanig afhankelijk zijn van de toegelaten houder van een asielvergunning dat ze daarom behoren tot het gezin mits zij gelijktijdig dan wel binnen drie maanden na statusverlening nareizen.***

⁸⁵ Artikel 5.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

Hoofdstuk 4: Hoe ziet de algemene asielpcedure van UNHCR Turkije er globaal uit?

De algemene asielpcedure van UNHCR is gebaseerd op het Vluchtelingenverdrag en het bijbehorend protocol van New York uit 1967. UNHCR gebruikt de term Refugee Status Determination (RSD) voor statusdeterminatie. De procedure van UNHCR is terug te vinden in de Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate. Dit document bevat de richtlijnen en minimumnormen voor een asielpcedure UNCHR en heeft betrekking op de aanmelding tot en met de afronding van een asielaanvraag.

4.1: Grondslag

De algemene asielpcedure van UNCHR Turkije vindt haar oorsprong in een aantal bronnen. Het handboek van UNHCR geeft aan dat de asielpcedure is gebaseerd op het Vluchtelingenverdrag met het bijbehorende protocol van New York en de statuten van UNHCR. De uitwerking van het beleid is terug te vinden in de Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNCHR's Mandate. UNHCR hanteert naast het handboek met algemene richtlijnen ook een aantal specifiekere richtlijnen. Deze richtlijnen zijn:

- Guidelines on International Protection no.1 Gender-Related;
- Guidelines on International Protection no.2 Membership of a Particular Social Group;
- Guidelines on International Protection no.3 Cessation of Refugee Status;
- Guidelines on International Protection no.4 Internal Flight or Relocation Alternative;
- Guidelines on International Protection no.5 Application of the Exclusion Clauses;
- Guidelines on International Protection no.6 Religion-Based Refugee Claims;
- Guidelines on International Protection no.7 The Application of Article 1A;
- Guidelines on International Protection no.8 Child Asylum Claims.

Binnen UNHCR zijn er in beginsel twee verschillende statussen te verkrijgen door asielzoekers. Een asielzoeker kan herkend worden als een vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag of als een mandaat-vluchteling onder de extended mandate status.

4.2: Extended Mandate

Krachtens een besluit van de Algemene Vergadering van de VN op 14 december 1950 zijn de statuten van UNHCR gehecht aan Resolutie 428 (V). Volgens de statuten is UNHCR onder andere bevoegd om onder auspiciën van de VN internationale bescherming te verschaffen aan vluchtelingen waartoe de bevoegdheid reikt. Het statuut bevat een soortgelijke definitie van het vluchtelingschap. Echter, is de definitie niet identiek aan de definitie zoals vastgelegd in Vluchtelingenverdrag. Op grond van de afwijkende definitie is UNHCR ongeacht een mogelijke tijd – en of geografische beperking bevoegd internationale bescherming te verschaffen aan vluchtelingen. Zo kan een persoon die voldoet aan de criteria van de UNCHR statuten in aanmerking komen voor bescherming van de Verenigde Naties ongeacht of hij zich in een land dat geen partij is van het Vluchtelingenverdrag of hij niet is erkend door zijn gastland als een vluchteling. Deze vluchtelingen worden mandaat-vluchtelingen genoemd.⁸⁶

Uit het voorgaande is af te leiden dat een persoon gelijktijdig zowel een mandaat-vluchteling als een vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag kan zijn. Echter, kan hij in een land worden

⁸⁶ UNHCR – *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, Introduction §14-15-16

uitgesloten van het vluchtelingenschap doordat het land niet is aangesloten of een beperking hanteert van het Vluchtelingenverdrag. De hierboven vermelde resolutie 428 (V) en de statuten van UNHCR benodigen een samenwerking tussen regeringen en UNHCR op het gebied van vluchtelingencomplicaties. UNHCR in Turkije is aangewezen als een instantie dat belast is met het verstrekken van internationale bescherming aan vluchtelingen en om de sluiting en ratificatie van internationale verdragen te bevorderen voor de bescherming van vluchtelingen. Daarnaast controleert UNHCR de toepassing van deze verdragen. Deze samenwerking, gecombineerd met de toezichthoudende functie vormt de basis van het fundamentele belang in de statusdeterminatie van vluchtelingen.

4.3: Procedure

UNHCR geeft aan dat statusdeterminatie behoort tot de kern van internationale bescherming.⁸⁷ Na aanmelding bij een receptie van UNCHR vindt zo spoedig mogelijk een eerste gehoor plaats. Dit gehoor wordt een 'registration interview' genoemd. Dit gehoor heeft niet-intimiderend, niet-bedreigend en onpartijdig karakter. Voor dit gehoor heeft de asielaanvrager de mogelijkheid om te kiezen of een man of vrouw het gehoor af zal nemen. Het gehoor wordt afgenomen door een gekwalificeerd medewerker van UNHCR. Tijdens het gehoor komen een aantal stappen aan de orde:

- aanmeldformulier controleren op volledigheid;
- gegevens verifiëren m.b.t. familieleden;
- kopiëren van mogelijke ondersteunende documenten.

Tijdens het eerste gehoor wordt er van de asielaanvrager verwacht alle mogelijke documenten te overhandigen. Het mag een asielaanvrager worden gevraagd om een verklaring af te geven waarom bepaalde documenten ontbreken of waarom er slechts kopieën aanwezig zijn. De asielaanvrager krijgt tijdens het eerste gehoor ook een 'unique registration number'. Dit nummer wordt vervolgens als primair identificatiemiddel gebruikt gedurende het proces en mogelijke toekomstige aansluitende procedures.⁸⁸ De procedure bevat bijzondere voorwaarden voor groepen asielzoekers die extra aandacht behoeven zoals alleenstaande minderjarigen, gehandicapte of getraumatiseerde asielzoekers, bejaarden en vrouwen die specifieke zorg behoeven. Na het eerste gehoor zal er een vervolg gehoor worden ingepland. Dit gehoor wordt een Refugee Status Determination Interview (RSD-Interview) genoemd. Het plannen van een dergelijk gehoor dient in een geordende, eerlijke en transparante wijze te gebeuren. Asielzoekers krijgen een papieren uitnodiging met daarop de gegevens van de asielzoeker, de datum van het RSD-Interview en met een begeleidende routebeschrijving. Gelet op het feit dat een asielprocedure met meerdere factoren rekening moet houden is het niet mogelijk om een richtlijn te geven voor de tijd tussen het eerste en tweede gehoor. Het RSD-interview mag alleen afgenomen worden door een Eligibility Officer, deze medewerker heeft een speciale training doorlopen waardoor hij gekwalificeerd is om een dergelijk interview af te nemen. De werkzaamheden van deze Eligibility officers wordt gewaarborgd door een RSD-Supervisor. De Eligibility Officer dient ervoor te zorgen dat het RSD-interview moet plaatsvindt in een vertrouwelijke en respectvolle sfeer. Tijdens het RSD-interview wordt gebruikt gemaakt van een checklist met daarop noodzakelijke punten. Gedurende het interview kan de eligibility officer vragen stellen met een open karakter ter aanvulling van de feiten die de asielzoeker in het

⁸⁷ UNHCR - *Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate* p. 1-1

⁸⁸ UNHCR - *Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate* p 3-15 – 3 -17

interview brengt. Van het interview wordt een rapport opgesteld dat nodig is voor de beoordeling van de asielstatus van de asielzoeker. Na het afnemen van het tweede gehoor volgt de beoordeling over de asielstatus van de asielzoeker. Deze beoordeling moet zorgvuldig worden opgesteld. Zo stellen de richtlijnen dat het geacht wordt dat negatieve beslissingen zorgvuldig moeten worden herzien voordat de beslissing definitief wordt gemaakt. Daarnaast dient iedere 1F-zaak automatisch herzien te worden voordat de beslissing kenbaar wordt gemaakt aan de asielzoeker.⁸⁹ Tijdens de beoordeling zijn er een aantal mogelijke uitkomsten:

- (1): de zaak wordt doorgestuurd naar de RSD-supervisor voor een herziening;
- (2): er is een consultatie nodig met het hoofdkantoor van UNHCR;
- (3): er wordt een vluchtelingenstatus toegekend;
- (4): de asielzoeker wordt niet als vluchteling beschouwd.

De asielzoeker wordt schriftelijk geïnformeerd over de beslissing van UNHCR. Indien de asielzoeker wordt herkend als vluchteling staan de rechtsgevolgen erbij vermeld in de beslissing. Indien de asielzoeker niet als vluchteling wordt beschouwd is de beslissing van UNHCR in beginsel definitief. Een asielzoeker heeft in meerdere situaties de mogelijkheid tot een beroep binnen UNHCR. Dit kan wanneer zijn aanvraag wordt afgewezen, zijn zaak wordt heropend, zijn vluchtelingenstatus wordt ingetrokken of wanneer zijn vluchtelingenstatus wordt beëindigd.⁹⁰ Een asielzoeker kan in het licht van deze situaties immer een beroep doen binnen UNCHR, het feit dat een asielzoeker geen rekening heeft gehouden met bindende afspraken gedurende proces doet hier niet aan af.⁹¹ Het beroep dient opnieuw beoordeeld te worden door een andere Eligibility Officer dan diegene die de zaak in eerste instantie heeft afgewezen. Het is mogelijk dat er een nieuw interview wordt afgenomen. De richtlijnen geven aan dat diegene die de zaak herbeoordeeld in beroep een Eligibility Officer of Protection Staff member dient te zijn met soortgelijke of ruimere ervaring binnen het beroepsveld. Indien een zaak in beroep wordt afgewezen dient de asielzoeker om in aanmerking te komen voor een herziening te komen met nieuwe feiten en omstandigheden. Mocht dit niet het geval zijn dan dient de asielzoeker binnen 15 dagen het gastland te verlaten.

4.4.1:Erkenningsgronden

Het in 1979 uitgegeven en in 1992 herziene handboek bevat de richtlijnen die UNHCR hanteert voor de statusdeterminatie in Turkije. Een persoon is een vluchteling zodra hij valt onder de definitie zoals vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag. Dit zou noodzakelijkerwijs plaatsvinden voorafgaand aan het tijdstip waarop de vluchtelingenstatus formeel wordt vastgelegd. De erkenning van zijn vluchtelingenstatus maakt hem geen vluchteling, maar verklaart hem als een. Hij is geen vluchteling geworden als gevolg van de erkenning, maar wordt erkend omdat hij een vluchteling is.⁹² In beginsel is het statusbepaling gebaseerd op twee formele gronden, ten eerste dienen de relevante feiten te worden bekeken daarna moeten deze feiten worden bekeken in het licht van het Vluchtelingenverdrag.

⁸⁹ UNHCR - *Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate* p. 4-16

⁹⁰ UNHCR - *Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate* p. 4-19

⁹¹ UNHCR - *Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate* p. 7-1

⁹² UNHCR - *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, § 1-28

UNHCR Turkije hanteert diverse bronnen om het Vluchtelingenverdrag te interpreteren. The Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate bevat de procedurele richtlijnen. Het handboek bevat naast de algemene richtlijnen ook een aantal meer uitgewerkte richtlijnen. UNHCR heeft naast de mogelijkheid iemand te erkennen als een vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag ook de mogelijkheid om iemand te erkennen als mandaat-vluchteling.

Hoofdstuk 5: Wat zijn de specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNHCR Turkije voor asielzoekers uit Iran?

Naast de algemene voorwaarden zoals besproken in het vorige hoofdstukken zijn er ook specifieke voorwaarden voor asielzoekers uit Iran. Dit hoofdstuk zal ingaan op deze specifieke voorwaarden. Deze specifieke voorwaarden van Nederland zijn terug te vinden in het landgeboden beleid voor Iran in de Vreemdelingendecret 2000. Deze zogenaamde beleidsconclusies zijn mede gebaseerd op het algemeen ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken van mei 2007 over de situatie in Iran. UNHCR hanteert voor de statusdeterminatie in beginsel voor ieder iedere asielzoeker de bepalingen zoals neergelegd in het handboek en de meer specifieke Eligibility Guidelines. Deze landgebonden richtlijnen zijn er om beslismedewerkers te ondersteunen in hun werk. Het opstellen van een dergelijk beleid is een diepgaand, secuur en tijdrovend proces. UNHCR heeft recent een dergelijk beleid opgesteld voor Afghanistan, Irak en Kosovo. UNHCR heeft tot op heden geen specifiek landgebonden beleid opgesteld voor Iran. Om de beleidsbepalingen in een passende context te plaatsen zal dit hoofdstuk eerst ingaan op de algemene situatie in Iran.

De Islamitische Republiek Iran:

Het westen van Iran grenst aan Turkije. Het land is onderverdeeld in 30 provincies en is ongeveer 40 keer zo groot als Nederland en telt ruim 65 miljoen inwoners.⁹³ De staatsinrichting van Iran kent naast bepaalde feiten die wijzen op een islamitische theocratie ook onderdelen van een Westerse democratie. Het hoogste gezag in het land wordt bekleed door de Geestelijk Leider Rahbar-e Engelab en geeft daardoor een theocratisch karakter aan Iran, het democratisch aspect wordt vervuld door een gekozen president.

4.1 Staatsindeling Iran:

Iran kent een wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht. De Geestelijk Leider mag op grond van de Iraanse grondwet rechtstreeks ingrijpen in de aangelegen van deze machten. De Geestelijk Leider benoemt het hoofd van de rechtelijke macht, de geestelijken van de Raad van Hoeders, alle hoge militaire functionarissen, de leiders van het vrijdagsgesprek en het hoofd van de nationale radio en televisie.⁹⁴ Oud president van Iran ayatollah Ali Khamenei bekleedt sinds 1989 het ambt van Geestelijk Leider.

Uitvoerende macht:

De president is volgens de Iraanse grondwet verantwoordelijk voor de uitvoerende macht. De Iraanse bevolking kiest iedere 4 jaar een nieuwe president. Een president mag maximaal twee termijnen zitting nemen. Huidige president Mahmoed Ahmadinejad werd op 5 augustus 2009 voor zijn tweede termijn ingezworen als president. De president vormt samen met tien vice-presidenten en ministers de uitvoerende macht. In de praktijk komt het vaak voor dat de ministers van Defensie, Veiligheid en Buitenlandse Zaken zich verantwoorden bij de Geestelijk Leider. De president heeft de bevoegdheid om ministers te ontslaan.

Wetgevende macht

De Iraanse grondwet geeft aan dat de wetgevende macht wordt vervuld door het parlement. Het parlement wordt ook wel de Islamitische Consultatieve Vergadering genoemd. Het parlement bestaat uit 290 leden en wordt iedere vier jaar rechtstreeks door de bevolking gekozen. Ali Larijani

⁹³ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

⁹⁴ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

werd op 1 juni 2008 gekozen als voorzitter van het nieuwe parlement. Het parlement waarborgt ook de uitvoerende macht. Het parlement heeft de bevoegdheid om ministers op te roepen om verantwoording af te leggen voor hun beleid. Echter, in de praktijk wordt het democratisch beleid door verscheidene factoren aanzienlijk belemmerd. De door het parlement aangenomen wetgeving moet door de Raad van Hoeders worden goedgekeurd. Elke kandidaat voor de parlementsverkiezingen moet door de Raad van Hoeders worden goedgekeurd. Een kandidaat wordt dan gescreend op loyaliteit aan de beginselen van de Islamitische Republiek. De Raad van Hoeders sluiten tijdens de verkiezingen een relatief groot aantal kandidaten uit van deelname aan de verkiezingen. Daarnaast kan het parlement volgens de grondwet niet ontbonden kan worden.

Rechtsprekende macht

Het hoofd van de rechtsprekende macht wordt benoemd door de Geestelijk Leider en moet een geestelijke zijn. De rechtsprekende macht vervult in Iran een belangrijke machtsfactor. De minister van justitie heeft weinig invloed op de rechtsprekende macht. In Iran bestaan er twee soorten rechtbanken, de openbare rechtbanken en de revolutionaire rechtbanken. De openbare rechtbanken zijn reguliere rechtbanken. De revolutionaire rechtbanken bestaan sinds 1979 en hebben de bevoegdheid om recht te spreken over een aantal delicten waaronder de strijd tegen God (Moharebeh) en verder zaaien op aarde (mofzedd fi'l arz). Het beledigen van de Geestelijk Leider valt onder het delict: "strijd tegen God". Het zaaien van verderf op aarde wordt vaak ten laste gelegd bij politieke (geweldloze) delicten. De openbare rechtbanken oordelen over zaken als abortus, overspel, geloofsaval en seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht.

Raad van Hoeders van de Grondwet

De Raad van Hoeders houden de toezicht op de verkiezingen en waarborgen het Islamitisch gehalte van de wetgeving. De Raad bestaat uit twaalf geestelijken, zes van deze geestelijken worden direct benoemd door de Geestelijk Leider. De andere zes zijn seculiere magistraten uit de rechterlijke macht. De zes magistraten worden na instemming van het parlement benoemd door het hoofd van de rechterlijke macht. De Raad van Hoeders is erg conservatief.

4.2 Veiligheidssituatie in Iran:

Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken heeft per 17 februari 2010 een niveau 5 waarschuwing uitgeroepen waardoor Niet-essentiële reizen worden ontraden.⁹⁵ Met name in de grensgebieden waarin de Koerden, Azeri en Baluchi woonachtig zijn was het na de presidentsverkiezingen uit juni 2009 onrustig. In de provincie Sistan-Baluchistan is er een sunnitische minderheid. Deze is verantwoordelijk voor aanslagen en ontvoeringen. Naar aanleiding van de controversiële presidentsverkiezingen waren er door het gehele land meerdere veiligheidsincidenten. Volgens het Nederlands ambtsbericht uit januari 2010 is de rust op straat grotendeels teruggekeerd, maar is het mogelijk dat er rond bepaalde nationale feestdagen de onrust terug kan keren.⁹⁶ Binnen Iran is er volgens het Nederlands ambtsbericht van Iran uit januari 2010 geen sprake van een intern gewapend conflict volgens de criteria genoemd in de uitspraak 20060893/1 ABRvS van 20 juli 2007. "Sprake is van een binnenlands gewapend conflict indien een georganiseerde gewapende groep met een verantwoordelijk bevel in staat is op het grondgebied van een land of een gedeelte daarvan militaire operaties uit te voeren jegens de strijdkrachten van de autoriteiten van dat land. Deze operaties dienen dan aanhoudend en

⁹⁵ <www.minbuza.nl/nl/Reizen_en_Landen/Reisadviezen/Classificatie_van_de_reisadviezen/5_Niet_essentiële_reizen_worden_ontraden> 2 maart 2010

⁹⁶ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

samenhangend van aard te zijn, wil sprake zijn van een gewapend conflict. Ongeregeldheden en spanningen, zoals rellen, leiden niet tot de conclusie dat sprake is van een zodanig conflict.’.⁹⁷

4.3: Specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland en UNHCR Turkije voor asielzoekers uit Iran

Uit artikel C24/12.1 Vc 2000 blijkt dat voor asielzoekers uit Iran geen sprake is van uitzonderingsregel. Het asielbeleid ten aanzien van Iran is een uitwerking van het algemene beleid. De beleidsconclusies ten aanzien van Iran zijn opgesteld aan de hand van informatie uit algemene ambtsbericht van de Minister van BuZa van mei 2007 over de situatie in Iran. De Vreemdelingencirculaire bevat de algemene beleidsregels en de specifieke landgebonden beleidsregels. De Immigratie –en Naturalisatiedienst heeft haar werkinstructies voornamelijk gebaseerd op de Vw2000 en de Vc2000. De Vc2000 geeft aan dat er met betrekking tot Iran geen speciaal traumatabeleid gevoerd wordt voor asielzoekers uit Iran en dat hierop het algemeen traumata beleid van toepassing is.⁹⁸ Voort komen asielzoekers uit Iran ook niet in aanmerking voor een categoriale verblijfstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub d Vw 2000.⁹⁹ De Vc2000 geeft aan dat de Iraanse autoriteiten feitelijk gezag uitoefenen over het gehele grondgebied van Iran. Hierdoor is het hebben van een binnenlands vluchtalternatief, voor personen die een gegronde vrees hebben voor vervolging of een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM door de Iraanse autoriteiten, niet aannemelijk.¹⁰⁰ Echter, is er een uitzondering opgenomen, indien de problemen van de asielzoeker lokaal bepaald zijn kan er sprake zijn van een binnenlands vlucht,- of vestigingsalternatief. Het asielbeleid ten aanzien van Iran houdt specifiek rekening met meerdere groeperingen. Deze groepen worden door het asielbeleid: “Groepen van personen die verhoogde aandacht vragen” genoemd. De Immigratie –en Naturalisatiedienst heeft voor iedere groep een aantal vereisten opgesteld aan de hand van de Vreemdelingenwet 2000 en het algemene ambtsbericht voor Iran uit mei 2007.

Gelet op het feit dat UNHCR geen specifiek landgeboden beleid heeft opgesteld voor Iran vloeit het beleid met betrekking tot Iran voort uit het algemene beleid van UNHCR. Echter, is er wel een ‘Country Briefing Folder on Iran’ opgesteld. Deze folder bevat digitale verwijzingen naar bronnen waarvan UNHCR gebruik maakt om tot haar beslissing te komen omtrent de statusdeterminatie. In totaal zijn er 381 verwijzingen naar dergelijke documenten.¹⁰¹ Deze bronnen variëren van ambtsberichten met betrekking tot Iran tot rapporten van niet-gouvernementele organisaties. De statusdeterminatie heeft in beginsel twee formele gronden, ten eerste dienen de relevante feiten te worden bekeken daarna moeten deze feiten worden bekeken in het licht van het Vluchtelingenverdrag. De folder is opgebouwd uit vier onderdelen; achtergrondinformatie, wettelijk kader, groepen die specifieke aandacht vereisen en aanvullende informatie. UNHCR hanteert meerdere bronnen om invulling te geven aan het staatsburgerschap, identiteit, nationaliteit en staatloosheid. UNHCR maakt onder andere gebruik van krantenartikelen, onderzoeken van Immigratiediensten en rapporten van UN Human Rights Council. Het nationaal recht van Iran wordt in kaart gebracht door rapporten van NGO’s als Amnesty International, Human Rights Watch, International Federation of Human Rights, door persberichten en door onderzoeken van de Immigratiediensten van Canada en Denemarken. De politieke structuur van Iran wordt onder

⁹⁷ 20060893/1 ABRvS van 20 juli 2007

⁹⁸ Artikel 12.4 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

⁹⁹ Artikel 12.5 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹⁰⁰ Artikel 12.6.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹⁰¹ Country Briefing Folder on Iran: A.1 – D.4.38

andere verduidelijkt door rapporten van de Immigratiedienst van Ierland en Canada en persberichten van de BBC. De Council of Foreign Relations, Radio Liberty, Amnesty International en Global Security geven invulling aan de binnenlandse veiligheidsdiensten.

In een onderdeel van de Country Briefing Folder wordt er rekening gehouden met groepen die specifieke zorg vereisen. Dit betekent niet dat deze groepen een andere procedure doorlopen maar juist dat de situatie van deze groepen in Iran bij UNHCR bekend is. UNHCR houdt rekening met in Iran gevestigde asielzoekers, politieke activisten, vrouwen, kinderen, homoseksuelen, Azeri's en andere Turkse afstammelingen, Koerden, Beloetsjen, Bahktiairis, Ahwazi's, christelijken, soefi moslims, joden, aanhangers van het zoroastrisme, journalisten en deserteurs.¹⁰²

4.3.1: Online journalisten, schrijvers, kunstenaars, uitgevers, intellectuelen, internettechnici, mensenrechtenactivisten

De Iraanse grondwet stelt de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid te garanderen. De Iraanse wetboek van strafrecht en de Perswet beperken deze vrijheden. Uiting in de pers en in publicaties mag niet in strijd zijn met de beginselen van de Islam. Het is onduidelijk welke mening of publicatie in strijd is met de beginselen van de Islam. Er heerst willekeur bij de vervolging van dergelijke publicaties. De ene keer wordt een kritische uitspraak getolereerd, een andere keer worden de critici gearresteerd of er volgt een verschijningsverbod. Het aannemen van een kritische houding is evenwel geen reden om vervolging aan te nemen. De intellectuele beroepsgroepen zoals parlementariërs, advocaten, hoogleraren, mensenrechtenactivisten, (online) journalisten, kunstenaars, schrijvers, bloggers en internettechnici lopen een verhoogd risico problemen te ondervinden. De intimidaties van het regime zijn via het gerechtelijk apparaat is met name in toenemende ernst zichtbaar geworden sinds april 2002.¹⁰³

Staatssecretaris van Justitie

Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroepen te horen en hierdoor problemen te ondervinden mag van worden verlangd dat de activiteiten aannemelijk gemaakt kunnen worden. Het zal vaak gaan om personen die bekend zijn vanwege hun publieke optreden, of dergelijke publicaties hebben uitgebracht of openlijk deelgenomen hebben aan bepaalde conferenties. Het mag van hen worden verlangd dat zij publicatiebronnen en – data of andere achtergrondinformatie kunnen geven. De asielzoekers die aannemelijk kunnen maken dat zij tot de genoemde bevolkingsgronden en door hun activiteiten vervolging vrezen van de Iraanse autoriteiten komen in aanmerking voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000¹⁰⁴

UNHCR

In de Country Briefing Folder zijn dertig referenties terug te vinden die de situatie beschrijven van journalisten in Iran. Organisaties als Reporters Without Borders, Amnesty International, Human Rights Watch, Committee to Protect Journalist en Freedom House hebben meerdere artikelen en rapporten opgesteld over de situatie.¹⁰⁵ De artikelen geven aan dat bloggers vaak gearresteerd worden door het plaatsen van online plaatsen van kritiek over de overheid.¹⁰⁶ Naast bloggers worden buitenlandse journalisten in de gaten gehouden door de overheid en worden publicaties

¹⁰² C: International Protection Considerations - UNHCR Country Briefing Folder on Iran, september 2009

¹⁰³ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010

¹⁰⁴ Artikel 12.3.1 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

¹⁰⁵ Artikel C.8 UNHCR Country Briefing Folder on Iran, september 2009

¹⁰⁶ Artikel C.8.3 UNHCR Country Briefing Folder on Iran, september 2009

gescreend en indien het nodig wordt geacht geweigerd. Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.2: Vakbondsleden

Iran kent geen vakbonden zoals in Nederland. Echter, zijn er wel georganiseerde acties van groepen werknemers bekend.¹⁰⁷

Staatssecretaris van Justitie

Arbeiders die hebben deelgenomen aan demonstraties dan wel een relatief belangrijke positie innemen in een dergelijke beweging en aannemelijk kunnen maken persoonlijk om die reden vervolging te vrezen door de Iraanse autoriteiten kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw 2000¹⁰⁸ Het mag van de asielzoeker worden verwacht dat hij aannemelijk maakt dat hij activiteiten heeft ondernomen voor de vakbeweging. Daarnaast mag ook worden verwacht dat hij persoonlijk negatieve aandacht zal krijgen van de autoriteiten.

UNHCR

Geen vermelding in de Country Briefing Folder on Iran

4.3.3: Nationalistische religieuzen

De Nationalistische religieuzen vormen een politieke stroming die minder invloed wensen van de geestelijkheid in de dagelijkse gang van zaken in Iran.¹⁰⁹

Staatssecretaris van Justitie

Het slechts behoren tot deze groep is geen reden om vervolging aan te nemen. Nationalistische religieuzen die aannemelijk maken dat zij door hun activiteiten een gegronde vrees voor vervolging door de Iraanse autoriteiten hebben kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw 2000.¹¹⁰

UNHCR

UNHCR schaaft deze bevolkingsgroep onder politieke activisten. In de Country Briefing Folder van Iran zijn 19 documenten opgenomen die ondersteunen dat politieke activisten of personen met een specifieke politieke overtuiging een risicogroep kunnen zijn in Iran.¹¹¹ Mensen die deelnemen aan bepaalde politieke activiteiten of een bepaalde politieke overtuiging uitoefenen lopen het risico op een inhumane behandeling en een oneerlijk strafproces. UNHCR concludeert dit uit diverse persberichten van Amnesty International en Human Rights Watch. De berichten dateren van juni 2006 tot augustus 2009. Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.4: Etnische Arabieren of Ahwazi

In het zuidwesten van Iran leven Arabieren die ook wel Ahwazi genoemd worden. Zij bewonen

¹⁰⁷ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹⁰⁸ Artikel 12.3.2 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹⁰⁹ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹¹⁰ Artikel 12.3.3 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹¹¹ C.3 UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

een streek met de grootste oliereserves en een deel van van de Ahwazi verlangen naar een eigen staat. Hierdoor is er onder meer sprake van rellen in het zuidwesten. De autoriteiten dwingen sommige Ahwazi zich te hervestigen in andere delen van Iran. Het is bekend dat Ahwazi zijn geëxecuteerd vanwege betrokkenheid bij een bomaanslag of bij samenzwering tegen de staat. Hierbij wordt de eerlijkheid van de rechtsgang in een aantal gevallen in twijfel genomen.¹¹²

Staatssecretaris van Justitie

Het enkel behoren tot deze groep is niet voldoende voor vluchtelingenschap. Indien zij enige vluchtelingrechtelijke indicatie kunnen geven dat de aandacht van de autoriteiten op de persoon is gevestigd, kunnen zij in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000¹¹³

UNHCR

De Ahwazi's voldoen aan drie risicofactoren: aanhoudende protesten, territoriale concentratie en de repressie van de overheid. Bovendien zijn er factoren aanwezig die rebellie afremmen zoals een democratisch regime of transnationale ondersteuning met betrekking tot de grieven van de Ahwazi's. Met een dergelijk gesloten samenleving is het lastig om de werkelijke situatie van de Ahwazi's in te schatten. Desalniettemin is de situatie van de Ahwazi's verslechterd toen Mahmoud Ahmadinejad aan de macht kwam. Gelet op het feit dat de Iraanse regering zich richt op centralisatie binnen de politiek lijkt het onwaarschijnlijk dat de Ahwazi's binnen een korte periode naar een mate van autonomie worden erkend waardoor de risico's voor de Ahwazi's aanzienlijk groeien.¹¹⁴ Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.5: Koerden

De autoriteiten in Teheran richten veel aandacht aan de Koeren in het noordwesten. In juni, juli en augustus 2006 zijn er meerdere rellen uitgebroken. De autoriteiten traden hard op tegen de Koerdische rellen. Het blijkt dat Koerdische journalisten worden gearresteerd door de autoriteiten. Iraanse Koerden zijn ook veelal gevlucht als gevolg van de militaire acties van de Iraanse strijdkrachten.¹¹⁵

Staatssecretaris van Justitie

Het enkel behoren tot deze groep is niet voldoende voor vluchtelingenschap. Koerden die hebben deelgenomen aan rellen of demonstraties dan wel een belangrijke positie in nemen in de Koerdische beweging en dit aannemelijk kunnen maken om die reden persoonlijk vervolging te vrezen door de Iraanse autoriteiten, kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw.2000.¹¹⁶

UNHCR

Iraanse Koerden hebben ondanks dat de soennitische islam wordt erkend in Iran te kampen met discriminatie vanwege hun geloofsovertuiging. De religieuze instellingen van de soennitische Koerden worden over het algemeen geblokkeerd. Terwijl die van de Shi'as worden aangemoedigd en ondersteund door de staat. Er is geen enkele Soennitische moskee in Teheran en volgens

¹¹² Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹¹³ Artikel 12.3.4 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

¹¹⁴ Artikel C.6.46 UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

¹¹⁵ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹¹⁶ Artikel 12.3.5 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

diverse bronnen beperkt de regering de uitbreiding van de soennitische moskeeën elders in het land. Naast religie en cultuur worden Koerden in Iran ook benadeeld op werkgelegenheid, huisvesting en opleiding. Koerdische vrouwen worden dubbel benadeeld doordat zij ook gediscrimineerd worden op basis van hun geslacht. Koerden die opkomen voor hun rechten worden met harde hand behandeld door de Iraanse autoriteiten.¹¹⁷ Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.6: Activisten voor illegale politieke bewegingen

Er zijn in Iran nog steeds actieve illegale politieke bewegingen die van buiten Iran worden gecoördineerd. De Mujaheddin-e Khalq, de Koerdische Democratische Partij van Iran en de Komala vallen hieronder. De relatief nieuwe gewapende Party of Free Life of Kurdistan (PJAK) valt hier ook onder.¹¹⁸

Staatssecretaris van Justitie

Het enkel behoren tot een dergelijke beweging is niet voldoende voor vluchtelingschap. Activisten die aannemelijk hebben gemaakt dat zij een gegronde vrees voor vervolging door de Iraanse autoriteiten hebben, en van wie niet aannemelijk is dat zij misdrijven hebben begaan als bedoeld in artikel 1F Vluchtelingenverdrag, kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid1 sub a Vw. 2000.¹¹⁹

UNHCR

UNHCR heeft deze groep onder dezelfde bevolkingsgroep geschaard als nationale religieuzen. Namelijk de politieke activisten. Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.7: Christenen

Het ambtsbericht geeft aan dat geboren christenen in Iran in staat zijn zonder problemen hun godsdienst uit te oefenen. Echter, komt het voor dat discriminatie op religieuze gronden voorkomt. Het is voor erkende religieuze minderheden zoals het Christendom uiterst moeilijk hiervan een beroep te doen op steun van de overheid. Indien een moslim zich bekeerd tot het Christendom dan kan hij dreigbrieven of dreigtelefoontjes ontvangen van locale overheden. Het is bekend dat bekeerlingen complicaties ondervonden om rechtsbescherming of beroepsmogelijkheden te zoeken. Indien deze personen om andere redenen dan de geloofsovertuiging in negatief daglicht staan bij de overheid dan kan de bekering verzwarend werken voor de autoriteiten. Het ambtsbericht geeft aan dat bekeringsactiviteiten verboden zijn in Iran. Repressie, intimidatie en arrestaties van christenen kunnen plaatsvinden als er sprake is van actieve bekering van moslims.¹²⁰

Staatssecretaris van Justitie

De Iraanse christelijke asielzoekers behoren tot een groep die bijzondere aandacht vereist tijdens de individuele beoordeling van asielaanvragen. Hierdoor worden minder eisen gesteld ten aanzien van de aannemelijkheid van het individuele asielrelaas. Wanneer een vreemdeling in Iran

¹¹⁷ Amnesty International - Iran: Human Rights abuses against the Kurdish minority, p.34

¹¹⁸ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010

¹¹⁹ Artikel 12.3.6 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹²⁰ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010

vanwege zijn geloof problemen heeft ondervonden in Iran van de autoriteiten of medeburgers, dan kunnen zij dit door geringe geloofwaardige indicaties aannemelijk maken. In dat te geval kan een asielzoeker behoudens contra-indicaties in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000. Indien Iraanse vreemdelingen in Nederland zijn bekeerd tot het christendom dan gelden de algemene bepaling van Refugee sur place. Voorts kunnen zij in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub b Vw. 2000 indien zij aannemelijk maken dat zij bekeerd zijn en dat zij al problemen hebben ondervonden om andere redenen dan de nieuwe geloofsovertuiging, die op zichzelf onvoldoende redenen vormen om een verblijfsvergunning asiel te verlenen.¹²¹

UNHCR

De Country Briefing Folder verwijst naar 8 documenten waarin de positie van christenen in Iran wordt uitgelegd.¹²² Christenen in het algemeen mogen deelnemen aan het economische en sociale leven in Iran en hebben een hoge levensstandaard. Echter, worden christenen door de staat erkend als officiële religieuze minderheden. Christenen ondervinden last door officieel gesanctioneerde discriminatie op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs, openbare accommodaties, het juridisch stelsel en het recht op eigendom. Christenen in Iran ondervinden tevens verschillende vormen van intimidatie door de Iraanse overheid met inbegrip van foltering, langdurige gevangenisstraf, oneerlijke processen en de doodstraf. Hoewel er onlangs geen meldingen zijn geweest van arrestaties en ten uitvoer gelegde doodstraffen.¹²³ Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.8: Bahaien

De situatie van de Bahaien blijft zorgwekkend. In het ambtsbericht wordt gesproken over een verscherping van de controle op maatschappelijke activiteiten en aanhoudende arrestaties. Er is sprake van willekeur, onteigening of sloop van eigendommen. In de Iraanse grondwet wordt het bahai-geloof niet erkend. Hierdoor worden bahaien als afvallige moslims beschouwd en zodoende als een bedreiging voor de stabiliteit van de staat.¹²⁴

Staatssecretaris van Justitie

Het wordt niet verlangd van bahai gelovigen dat zij hun geloof verborgen houden in Iran. Wanneer een vreemdeling in Iran vanwege zijn bahai geloof problemen heeft ondervonden van de Iraanse autoriteiten en dit door geringe geloofwaardige indicaties aannemelijk kan maken, kan behoudens contra-indicaties, in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000.¹²⁵

UNHCR

In de Country Briefing Folder zijn 18 referenties terug te vinden naar documenten die de situatie van de bahaien in Iran beschrijven¹²⁶. De bahaien zijn waarschijnlijk de meest vervolgte minderheid in Iran. De vooruitzichten voor de bahaien zijn niet goed. Hoewel de algemene politieke situatie in Iran in 1997 verbeterde door de komst van president Khatami is deze situatie

¹²¹ Artikel 12.3.7 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹²² Artikel C.7.c UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

¹²³ Artikel C.7.34 UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

¹²⁴ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹²⁵ Artikel 12.3.8 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹²⁶ Artikel C.7.b UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

voor de bahaien met de komst van president Mahmoud Ahmadinejad in 2005 verslechterd. Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.9 Studenten

Studenten worden als een bedreiging van het regime beschouwd. Studenten in heel Iran meldde een toenemende repressie en intensivering van het volgen van hun activiteiten door de autoriteiten. Een groot aantal studenten is in de cel beland, is de toegang tot de universiteit ontzegd of wordt bij het tuchtcollege van de universiteit verwacht. De repressie op de universiteiten is in 2009 flink toegenomen.¹²⁷

Staatssecretaris van Justitie

Enkel student zijn is geen reden om vervolging te vrezen van de Iraanse autoriteiten. Studenten die hebben deelgenomen aan studentendemonstraties of studentenrellen dan wel een belangrijke positie innemen in een studentenbeweging en dit aannemelijk kunnen maken om die reden persoonlijk vervolging te vrezen, kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000.¹²⁸

UNHCR

UNHCR heeft de studenten niet opgenomen als een aparte bevolkingsgroep. De Country Briefing Folder on Iran verwijst wel naar gebeurtenissen waarbij bahai-studenten geen recht hadden op hoger onderwijs.¹²⁹ Studenten kunnen wel op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.10 Vrouwen

In het ambtsbericht is de rechtspositie van vrouwen op verschillende terreinen beschreven. Hieruit komt naar voren dat er sprake is van geweld tegen vrouwen en dat zij een ongelijke positie bekleden in wetgeving en rechtspraktijk.¹³⁰

Staatssecretaris van Justitie

Vrouwen die zich actief hebben ingezet voor een niet-islamitisch waarden – en normenpatroon ten aanzien van vrouwen en om die reden op dusdanige wijze worden gediscrimineerd dat het voor hen onmogelijk is om op maatschappelijk en sociaal gebied te kunnen functioneren, of die daardoor een gegronde vrees voor vervolging hebben, kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000.¹³¹

UNHCR

Ondanks dat mannen en vrouwen volgens de Islam gelijk zijn wordt er wel degelijk onderscheid gemaakt. Rechten en plichten binnen een gezin en het huwelijk zijn gebaseerd op grond van het geslacht. Dit komt volgens de 19 bronnen in de Country Briefing Folder duidelijk tot uiting in de islam en de Iraanse familiewetgeving.^{132 133} Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te

¹²⁷ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹²⁸ Artikel 12.3.9 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

¹²⁹ Artikel C.7.26 UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

¹³⁰ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹³¹ Artikel 12.3.10 Vreemdelingen-circulaire 2000 (C)³

¹³² C.4 UNHCR *Country Briefing Folder on Iran, september 2009*

¹³³ Landinfo, *Honour Killings in Iran*, p. 6

behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.11 Homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen

Het ambtsbericht geeft aan dat homoseksualiteit in het openbare leven een taboe is.

Homoseksuele mannen en vrouwen kunnen niet vrijelijk voor hun geaardheid uitkomen. Indien bekend is dat een persoon homoseksueel is dan is het mogelijke dat deze gediscrimineerd wordt. Het wordt bij het accepteren van werk niet gevraagd of iemand homoseksueel is.

Homoseksualiteit is in beginsel niet strafbaar in Iran. Seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht zijn wel strafbaar en kunnen bestraft worden met de doodstraf. Er zijn geen gevallen bekend waarin personen louter en alleen ter dood zijn gebracht op basis van een veroordeling vanwege homoseksuele handelingen. Verschillende bronnen in Iran zijn van mening dat er geen aanwijzingen zijn dat er sprake is van een actief opsporings – en vervolgingsbeleid gericht tegen homoseksuelen.

Transseksualiteit komt voor in Iran. Het wordt in Iran gezien als een medische kwestie. Het is mogelijk om in Iran van geslacht te veranderen. Media en belangengroeperingen berichtten dat transseksuelen moeilijkheden zouden ervaren om papieren te krijgen en te maken zouden krijgen met seksuele intimidatie en mishandeling.¹³⁴

Staatssecretaris van Justitie

Homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen die aannemelijk maken dat zij op grond van hun seksuele oriëntatie, respectievelijke transseksualiteit op een dusdanige wijze worden gediscrimineerd dat het voor hen onmogelijk is om op maatschappelijk en sociaal gebied te kunnen functioneren, of die daardoor een gegronde vrees hebben voor vervolging door de Iraanse autoriteiten, kunnen in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 29 lid 1 sub a Vw. 2000.¹³⁵

UNHCR

Op grote schaal is er sprake van verkeerde informatie met betrekking tot homoseksualiteit. Veel Iraniërs beschouwen het als een ziekte. Voor sommigen is homoseksualiteit bij mannen gelijk aan pedofilie. Als gevolg hiervan kunnen homo's en lesbiennes in Iran niet openlijk handelen over hun seksuele geaardheid. Het is niet bekend dat enig persoon in Iran is veroordeeld louter op grond van homoseksualiteit. Een recent persbericht van Human Rights Watch suggereerde dat de laatste gedocumenteerde doodstraf voor consensuele homoseksueel gedrag in Iran werd uitgesproken in maart 2005. Het is niet bekend of deze ook ten uitvoer zijn gelegd.¹³⁶ Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroep te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag.

4.3.12: Overige bevolkingsgroepen

UNHCR heeft in haar Country Briefing Folder on Iran rekening gehouden met bevolkingsgroepen waarbij de Staatssecretaris van Justitie van Nederland geen specifiek beleid voor heeft opgesteld. Dat wil niet zeggen dat de leden van deze bevolkingsgroepen niet in aanmerking komen voor een verblijfstatus, maar dat de Nederlandse beslismedewerker geen specifiek beleid heeft en de algemene beleidsregels moet toepassen. UNHCR houdt verder nog rekening met in Iran

¹³⁴ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken *Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010*

¹³⁵ Artikel 12.3.11 Vreemdelingencirculaire 2000 (C)³

¹³⁶ UK Border Agency *Country of Origin Information Bulletin Iran – Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Persons*, p. 7

gevestigde asielzoekers en vluchtelingen, joden, Baluchen, Bakhtiaris, Soefi moslims en zorasten. Geen van deze bevolkingsgroepen komt in aanmerking voor een speciaal beleid. Asielzoekers die stellen tot deze beroepsgroepen te behoren kunnen op individuele basis in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus als bedoeld in artikel 1A van het Vluchtelingenverdrag. De bevolkingsgroepen zijn wel door het ministerie van Buitenlandse Zaken opgenomen in het algemeen ambtsbericht Iran.¹³⁷

Iran heeft een theocratische staatsvorm. In Iran liggen de wetgevende, rechterlijke en uitvoerende macht in lijn met de geloofsregels van de Islam. Binnen Iran zijn er diverse bevolkingsgroepen die specifieke aandacht vereisen.. De Staatssecretaris van Justitie heeft deze bevolkingsgroepen grotendeels opgenomen in het landgebonden asielbeleid voor Iran. De bevolkingsgroepen die niet benoemd worden in het landgebonden asielbeleid zijn wel terug te vinden in het algemeen ambtsbericht Iran. UNHCR heeft geen landgebonden asielbeleid maar hanteert een Country Briefing Folder.

¹³⁷ Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken Algemeen Ambtsbericht Iran januari 2010

Hoofdstuk 6: Wat zijn de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland met betrekking tot asielzoekers uit Iran?

In dit hoofdstuk zullen de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland met betrekking tot asielzoekers uit Iran verduidelijkt worden. Dit zal geschieden door de overeenkomsten en verschillen met betrekking tot statusverlening, procedure, rechtsgevolgen en beleid met betrekking tot Iran op te stellen.

6.1: Procedurele overeenkomsten en verschillen

Binnen de asielprocedure van de Staatssecretaris van Justitie en UNHCR Turkije zijn er diverse overeenkomsten en verschillen waar te nemen. Een belangrijk verschil is dat de Staatssecretaris van Justitie een restrictief toelatingsbeleid hanteert. Bij een procedurele vergelijking valt het op dat beide procedures beginnen met een verhoor. Een asielzoeker zal bij beide instanties een eerste gehoor krijgen waarin de asielzoeker de mogelijkheid krijgt om zijn identiteit, nationaliteit, familieleden en reisroute aan te geven. Na dit gehoor krijgt men in Nederland een vreemdelingennummer. UNHCR geeft de asielzoeker na afloop van dit gehoor een Unique Registration Number. Een verschil is dat de asielzoeker na dit gehoor in Nederland zal worden bijgestaan door een vreemdelingenadvocaat. UNHCR heeft deze mogelijkheid niet. Na het eerste gehoor zal er bij beide procedures een tweede gehoor plaatsvinden. Dit gehoor heeft bij beide instanties het doel om het vluchtrelaas van de asielzoeker op papier te krijgen. Dit gehoor vindt bij beide instanties plaats in een rustige, vriendelijke en niet dreigende omgeving. Het gehoor wordt bij UNHCR afgenomen door een Eligibility Officer, in de Nederlandse asielprocedure door een verhoorambtenaar van de IND.

De statusdeterminatie wordt bij UNHCR uitgevoerd door dezelfde persoon als diegene die het gehoor heeft afgenomen. In Nederland wordt dit gedaan door een beslismedewerker van de IND. In Nederland is een beslismedewerker gebonden aan de werkinstructies en vooraf vastgestelde beleid. Eligibility Officers moeten het asielrelaas van de asielzoeker zelf interpreteren aan de hand van diverse guidelines. Een Eligibility Officer kan zijn beslissing motiveren aan de hand van diverse bronnen. Deze bronnen zijn voornamelijk de bronnen die terug te vinden zijn in the Country Briefing Folder on Iran. Een Nederlandse beslismedewerker is vooral gebonden aan het beleid met weinig mogelijkheden tot eigen interpretatie. Het verschil is dat een Eligibility Officer hierdoor ook rekening kan houden met krantenberichten en rapporten van niet-gouvernementele organisaties.

6.2: Overeenkomsten en verschillen met betrekking tot vorm statusverlening

Een kenmerkend verschil tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland heeft betrekking op de uiteindelijke vorm van de statusverlening. Een asielzoeker uit Iran kan in Nederland erkend worden als vluchteling of asielzoeker, als:

- men voldoet aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag;
- men aannemelijk heeft gemaakt dat hij gegronde redenen heeft om aan te nemen dat bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteringen, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen;
- van men op grond van klemmende redenen van humanitaire aard die verband houden

met de reden van het vertrekt uit het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd dat men terugkeert naar het land van herkomst.

Een asielzoeker uit Iran kan door UNHCR alleen erkend worden als verdragsvluchteling. Hieronder valt ook de *refugee sur place status*. Nederland en UNHCR hanteren hetzelfde vluchtelingen criterium zoals vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag. Dit is een van de meer overtuigende overeenkomsten tussen beide procedures. Voor de tenuitvoerlegging van het beleid van het Vluchtelingenverdrag maakt UNHCR gebruik van haar handboek, Nederland refereert vaak aan het handboek maar heeft haar eigen beleid opgesteld in de vorm van de Vreemdelingenwet 2000, Vreemdelingenbesluit 2000 en Vreemdelingencirculaire 2000.

UNHCR kent geen andere verblijfstatussen voor asielzoekers uit Iran. UNHCR heeft wel de mogelijkheid om een asielzoeker een extended mandate status toe te kennen. Echter, is dit specifiek beleid niet van toepassing voor asielzoekers uit Iran. De extended mandate status vertoont gelijkenissen met de categoriale verblijfstatus in Nederland. De Staatssecretaris van Justitie heeft Iran niet aangemerkt als een land waarvan terugkeer van bijzondere hardheid zou zijn. Hierdoor is het voor een Iraanse asielzoeker in Nederland niet mogelijk om een verblijfsstatus op basis van het categoriaal beschermingsbeleid verleend te krijgen. Zowel de Staatssecretaris van Justitie als UNHCR erkennen de situatie in Iran niet als dermate ernstig dat er een versoepeld beleid moet worden opgesteld.

Ondanks dat de beroepsprocedure niet valt onder de reikwijdte van de centrale vraag van dit onderzoek is de situatie wel noemenswaardig. Nederland kent een systeem met een onafhankelijke rechter. Binnen dit systeem is het mogelijk om in beroep te gaan bij de rechtbank en in hoger beroep bij de Raad van State. UNHCR kent geen mogelijkheid om te procederen bij een onafhankelijke rechtbank. UNHCR hanteert een intern beroepstelsel. Hierdoor kan de situatie bij UNHCR worden vergeleken met een administratief beroep dan een daadwerkelijke beroepsprocedure.

6.3 Overeenkomsten en verschillen met betrekking tot rechtsgevolgen statusverlening.

Het verleend krijgen van een vluchtelingen of asielstatus heeft voor een asielzoeker rechtsgevolgen. Een asielzoeker die door UNHCR wordt erkend als verdragsvluchteling kan in aanmerking komen voor hervestiging in de Verenigde Staten, Canada of Australië. Een door UNHCR erkende vluchteling kan de positieve rechtsgevolgen van een vluchtelingenstatus in Turkije door de geografische beperking niet invoeren. Een erkende vluchteling of asielzoeker in Nederland heeft doorgaans recht op alle wettelijke faciliteiten als een Nederlands staatsburger. Iedere verblijfstatus heeft in Nederland dezelfde rechtsgevolgen. Hierdoor is er geen belang om door te procederen voor een andere verblijfstatus. Een verblijfstatus in Nederland is in beginsel geldig voor de duur van vijf jaar.

6.4 Beleid met betrekking tot Iran

UNHCR Turkije heeft voor Iran geen Eligibility Guidelines opgesteld zoals het dat in het verleden wel heeft gedaan voor onder andere Irak en Afghanistan. Hierdoor zijn beslismedewerkers van UNHCR bij de statusdeterminatie toegewezen op de Country Briefing Folder on Iran en bijbehorende richtlijnen. Het is aan de beslismedewerker van UNHCR zelf om het beleid te interpreteren uit deze richtlijnen en op de situatie van de asielzoeker toe te passen. Nederland maakt veelvuldig gebruik van de Vreemdelingenwet 2000, Vreemdelingenbesluit 2000, Vreemdelingencirculaire 2000 en de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken opgestelde algemeen ambtsbericht over Iran. Naar aanleiding van het ambtsbericht heeft Nederland het

landgeboden asielbeleid voor Iran opgesteld. Dit landgeboden asielbeleid is terug te vinden in de Vreemdelingencirculaire 2000. Beslismedewerkers van de Immigratie en Naturalisatiedienst zijn gebonden aan het beleid dat vastgelegd is in de Nederlandse wetgeving, er is weinig ruimte overgelaten voor eigen interpretatie. De Country Briefing Folder on Iran en het landgebonden beleid van de Staatssecretaris van Justitie vertonen veel gelijkenissen met betrekking tot de opgenomen bevolkingsgroepen. Iedere bevolkingsgroep in het landgebonden beleid is terug te vinden in de Country Briefing Folder. De Country Briefing Folder heeft diverse extra bevolkingsgroepen opgenomen. Deze extra bevolkingsgroepen zijn niet terug te vinden in het landgebonden beleid van de Staatssecretaris van Justitie. De bevolkingsgroepen die wel zijn opgenomen in de Country Briefing Folder maar niet in het landgebonden beleid zijn wel terug te vinden in het algemeen ambtsbericht Iran.

Hoofdstuk 7: Hoe kunnen deze overeenkomsten en verschillen worden geïnterpreteerd in het licht van de jurisprudentie van het Europese Hof ten aanzien van Iraanse asielaanvragen van de afgelopen tien jaar?

*Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is een internationaal rechtsprekend orgaan. Het Hof past het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) toe. Zijn taak is erop toe te zien dat de Staten de in het Verdrag neergelegde rechten en vrijheden eerbiedigen.*¹³⁸

*Het EVRM is een product van Regeringen van gelijkgestemde Europese staten om de eerste stappen te doen voor de collectieve handhaving voor onderdelen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.*¹³⁹ *Het EVRM is een internationaal verdrag dat uitsluitend kan worden ondertekend door de Lidstaten van de Raad van Europa. Nederland en Turkije ondertekenden het verdrag in Rome op 4 november 1950. Turkije ratificeerde het verdrag op 18 mei 1954, Nederland volgde op 31 augustus 1954.*¹⁴⁰ *Het Verdrag, waarbij het Hof is opgericht en bepaalt hoe het Hof te werk gaat, bevat een opsomming van rechten en vrijheden die de Staten zich verplicht hebben te verzekeren.*¹⁴¹

7.1 Het belang:

Doordat men niet de nationaliteit hoeft te hebben van een Lidstaat van de Raad van Europa is het mogelijk voor asielzoekers om te procederen bij het Europese Hof. Het is voldoende dat de schending gepleegd is door één van deze Staten binnen zijn soevereiniteit. Uitspraken van het Hof waarin een schending van het EVRM wordt geconstateerd zijn bindend voor Lidstaten. Lidstaten zijn verplicht om deze uitspraken ten uitvoer te leggen.¹⁴² De tenuitvoerlegging van een uitspraak van het Hof wordt gewaarborgd door een Comité van Ministers van de Raad van Europa. In het geval van een schending dient de betrokken Staat er zorg voor te dragen dat er geen nieuwe schendingen zich voordoen in de toekomst. Indien het Hof een schending van het Verdrag constateert kan er een billijke genoegdoening toegekend worden.¹⁴³ Het is aan de Staat om te bepalen welke overige consequenties uit een veroordeling moeten worden getrokken, zoals aanpassing van de wetgeving of heropening van een strafproces.¹⁴⁴

De invloed van het EHRM reikt verder dan de individuele zaak waarin het uitspraak doet. Nederland heeft onder andere in 1985 na een uitspraak van het EHRM in het “Bentham-arrest” haar bestuursrechtelijke hoger beroepsprocedure moeten aanpassen omdat het Nederlandse Kroonberoep niet voldeed aan de eisen van een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM.¹⁴⁵ Een uitspraak heeft tevens invloed op de interpretatie van een nationale rechter van een EVRM-bepaling. Als gevolg van een genuanceerdere uitspraak omtrent de interpretatie van artikel 8 EVRM door het Hof kwam de Nederlandse Hoge Raad in terug op een eerder ingenomen standpunt.¹⁴⁶ “Interessant is dat de Nederlandse rechter daarmee reageerde op een tegen België gewezen arrest. Dit illustreert dat de door het EHRM gehuldigde interpretatie van het EVRM

¹³⁸ Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vragen en antwoorden

¹³⁹ Preambule Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden.

¹⁴⁰ The European Court of Human Rights – Country Fact Sheets 1959-2009

¹⁴¹ Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vragen en antwoorden

¹⁴² Artikel 46 EVRM

¹⁴³ Artikel 41 EVRM

¹⁴⁴ Prof. mr. P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht* p.369

¹⁴⁵ EHRM 23 oktober 1985 – Bentham - Nederland

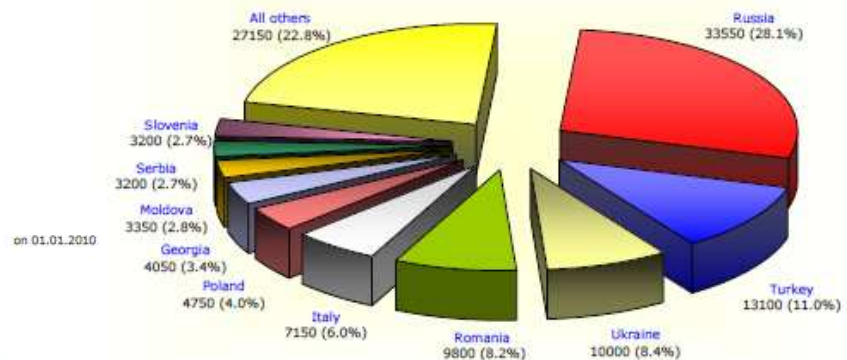
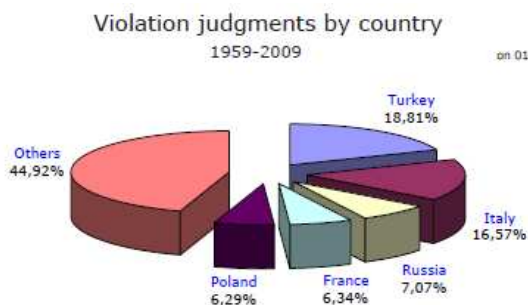
¹⁴⁶ HR 10 november 1989

relevant is voor álle verdragsstaten; voor de precedentwerking doet het er niet zoveel toe tegen welk land een bepaalde uitspraak nu is gericht.”¹⁴⁷ 148

7.2: Statistieken¹⁴⁹:

Er wordt veelal gebruik gemaakt van een procedure bij het EHRM. Sinds de oprichting van het Hof in 1959 zijn er meer dan 12,000 uitspraken gegeven over 390,000 verzoeken.¹⁵⁰

Per 1 januari 2010 heeft het Hof een caseload van ongeveer 119.300 verzoeken die in afwachting zijn op een uitspraak. De helft van deze verzoeken zijn gericht tegen vier landen: Rusland, Turkije, Oekraïne en Roemenië.

Ondanks dat Rusland verantwoordelijk is voor 28.1% van de huidige caseload van het EHRM is Rusland in 2009 niet het land met de meeste schendingen van het EVRM. Meer

dan de helft van de arresten van het Hof heeft betrekking op 4 van de 47 lidstaten van de Raad van Europa; Turkije (2295 uitspraken), Italië (2021 uitspraken), Rusland (862 uitspraken) en Frankrijk (773 uitspraken). Binnen het totale aantal beslissingen sinds 1959 leverden meer dan 83% van de zaken een schending op van het EVRM door een gedaagde staat. Dit resulteert in het feit dat Turkije sinds het bestaan van het Hof verantwoordelijk is voor 18,81% van de schendingen van het EVRM.¹⁵¹

7.3: Statistieken met betrekking tot asielzoekers:

Het EHRM openbaart haar uitspraken onder andere via internet. Via de database HUDOC kan men via www.echr.coe.int/ECHRpublications/en de uitspraken bekijken. Door de uitspraken te filteren is het mogelijk om uitspraken te sorteren op relevantie. Voor dit onderzoek zijn de asielgerelateerde uitspraken tussen 2000 en 2010 geselecteerd als relevant. Dit resulteert in 329 uitspraken waarin een asielzoeker gebruik heeft gemaakt van een procedure bij het EHRM. Van de 329 uitspraken hebben 105 uitspraken betrekking tot een Interim Measure. Gelet op het feit dat een procedure bij EHRM een tijdrovend karakter heeft het Hof de bevoegdheid om voorlopige maatregelen te nemen.¹⁵²

¹⁴⁷ mr. P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht* p.369

¹⁴⁹ Schema's zijn afkomstig uit Annual Report 2009 provisional edition – European Court of Human

¹⁵⁰ 50 years of activity : The European Court of Human Rights - Some Facts and Figures

¹⁵¹ Annual Report 2009 provisional edition – European Court of Human Rights

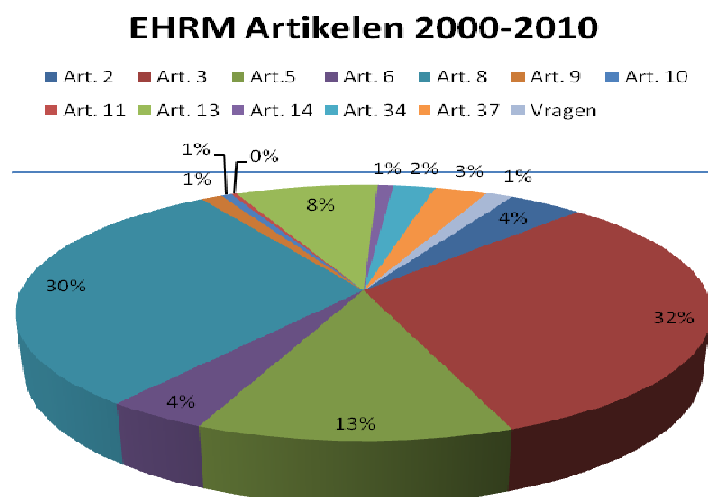
¹⁵² Artikel 39 EVRM

Een Interim Measure wordt in de vorm van een verzoek ingediend door een asielzoeker. Indien een asielzoeker dreigt te worden uitgezet naar een land waar hem wellicht een onmenselijke behandeling te wachten staat dan kan de asielzoeker verzoeken om de uitspraak van het EHRM af te wachten in het gastland.¹⁵³ Het EVRM bevat niet een bepaling die uitdrukkelijk de mogelijkheid biedt om bij het EHRM een voorlopige maatregel te vragen. Deze mogelijkheid is terug te vinden in artikel 39 van het Procereglement: "The Chamber or, where appropriate, its President may, at the request of a party or of any other person concerned, or of its own motion, indicate to the parties or of the proper conduct of the proceedings before it",¹⁵⁴

	Total cases	Interim Measures	Cases	Art. 2	Art. 3	Art. 5	Art. 6	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 13	Art. 14
2010	20	17	3	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-
2009	74	52	19	3	15	6	1	3	-	-	-	7	1
2008	46	8	38	2	19	11	3	16	-	-	-	4	-
2007	33	6	27	-	11	5	-	14	-	-	-	2	-
2006	16	3	13	2	6	3	1	9	1	-	-	-	-
2005	37	3	34	5	13	3	1	16	-	-	-	3	1
2004	43	15	26	1	18	-	-	13	1	-	-	-	-
2003	19	1	18	-	4	3	2	15	1	-	-	-	-
2002	12	-	12	1	6	4	3	3	1	1	1	5	-
2001	19	-	19	-	9	6	2	7	-	1	-	3	1
2000	10	-	10	-	5	-	1	8	-	-	-	3	-
Totaal:	329	105	219	14	109	43	14	104	4	2	1	27	3

In de bovenstaande tabel is af te lezen dat tussen 2000 en 2010 er in totaal 219 asielgerelateerde zaken waren jegens een lidstaat van de Raad van Europa. De tabel geeft ook weer dat er in asielgerelateerde zaken over het algemeen werd geprocedeerd op basis van artikel 3 EVRM en artikel 8 EVRM. Artikel 3 EVRM wordt gebruikt indien de asielzoeker het risico loopt om teruggestuurd te worden naar een land waar hem wellicht een onmenselijke behandeling te wachten staat, artikel 8 EVRM wordt gebruikt in zaken omtrent gezinshereniging en family-life.

In het hiernaast afgebeelde figuur schema omgezet in een cirkeldiagram. Het is duidelijk te zien dat 32% van de zaken procederen met artikel 3 EVRM 30% van de zaken procederen basis van artikel 8 EVRM.

is het
zien
en
op

¹⁵³ mr. P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht* p.369

¹⁵⁴ T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, p. 258

7.4: Specifieke voorwaarden Staatssecretaris van Justitie in het licht van de jurisprudentie van het EHRM

In het laatste decennium is het negen keer voorgekomen dat het EHRM heeft geoordeeld over een zaak waarin Nederland werd gedaagd door een Iraniër¹⁵⁵.

In geen van de gevallen heeft het EHRM zich uitgesproken over de specifieke voorwaarden die de Staatssecretaris van Justitie hanteert voor asielaanvragen uit Iran. Een asielzoeker zal bij uitzetting zich niet beroepen op het feit dat hij niet voldeed aan de specifieke voorwaarden maar juist dat uitzetting een schending van artikel 3 EVRM op kan leveren. Dit was het geval in *Sarraian vs Nederland*, *Mir Isfahani vs Nederland*, *Shikpohkt-Shole vs Nederland*, *I.I.N vs Nederland* en *Taheri Kandomabadi vs Nederland*. In de zaken *Sarraian vs Nederland* en *Mir Isfahani vs Nederland* klaagden Sarraian en Mir Isfahani over het feit dat uitzetting een schending op zou leveren van artikel 3 EVRM. Beide personen gaven aan dat naast de mogelijke schending van artikel 3 EVRM ook artikel 13 EVRM zou zijn geschonden. Het EHRM verwierp beide cases omdat in beide gevallen er inmiddels op basis van het Generaal Pardon een asielvergunning was verleend. Dit leidde tot het feit dat er geen dreigende schending meer was voor beide personen waardoor de zaken kennelijk ongegrond werden verklaard. In alle negen zaken heeft het EHRM niet de specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie tegen het licht gehouden maar of de persoonlijke omstandigheden van de klagers een schending opleverden van het EVRM.

7.5: Specifieke voorwaarden UNHCR in het licht van de jurisprudentie van het EHRM

Gelet op de grondslag van het EHRM is het niet mogelijk dat de specifieke voorwaarden van UNHCR getoetst kunnen worden door het EHRM. Alleen lidstaten van de Raad van Europa kunnen gedaagd worden. Het is wel noemenswaardig om te zeggen dat het viermaal is voorgekomen in het laatste decennium dat het EHRM heeft geoordeeld over een zaak waarin Turkije werd gedaagd door een Iraniër¹⁵⁶. In alle vier de zaken heeft UNHCR een rol gespeeld. In de zaken *Z.N.S. vs Turkije*, *Abdolkhani & Karimnia vs Turkije* en *Jabari vs Turkije* waren de klagers allemaal erkend als vluchteling door UNHCR. Desondanks werden de erkende vluchtelingen gedeporteerd naar het land van herkomst. Dit leidde in alle drie de gevallen tot een schending van artikel 3 EVRM. De specifieke voorwaarden werden niet in het licht gehouden maar alleen de omstreden handelingen van de Turkse overheid. In de zaak *D. vs Turkije* kreeg D. van UNHCR geen vluchtelingenstatus omdat Jabari in Iran geen fysieke straf zou ondergaan maar een symbolische straf. Het EHRM oordeelde dat uitzetting met als risico een symbolische straf te ondergaan ook voldoet aan een schending van artikel 3 EVRM. Dit heeft geen gevolgen gehad voor UNHCR omdat UNHCR niet binnen de jurisdictie valt van het EHRM. Het is aan de hand van het arrest niet duidelijk of UNHCR haar beleid daarna heeft aangepast.

¹⁵⁵ Bijlage A1 – A9

¹⁵⁶ Bijlage B1 – B4

Hoofdstuk 8 Conclusies

In dit hoofdstuk zal de centrale vraag worden beantwoord. De deelvragen van het onderzoek geven gezamenlijk antwoord op de centrale vraag. Hieronder zullen in overeenstemming met de indeling van het onderzoek, per deelvraag de opgestelde conclusies te vinden zijn.

Vluchtelingenverdrag

Het Vluchtelingenverdrag is een belangrijke rechtsbron binnen de asielprocedure van UNHCR en van de Staatssecretaris van Justitie. Het Vluchtelingenverdrag geeft invulling aan begrip 'vluchtelingenschap'. De Staatssecretaris van Justitie heeft het begrip vluchtelingenschap vertaald overgenomen vanuit het Vluchtelingenverdrag met bijbehorend protocol. Het beleid met betrekking tot de toekenning van het vluchtelingenschap is in grote lijnen gelijk. Dit is grotendeels te verklaren doordat het handboek van UNHCR in beide juridische raamwerken is geïmplementeerd. UNHCR gebruikt het handboek voor de interpretatie van het vluchtelingenverdrag. De Staatssecretaris van Justitie heeft onder andere het handboek gebruikt om het beleid omtrent het vluchtelingenschap vast te stellen. Dit gegeven valt af te leiden uit het feit dat het beleid omtrent de vluchtelingenstatus in de vreemdelingencirculaire 2000 meerdere malen verwijst naar de aanwijzingen die het handboek heeft gegeven over de invulling van het begrip.

Procedurele verschillen

De Nederlandse asielprocedure vindt haar juridische grondslag in diverse nationale en internationale rechtsbronnen. Nationale rechtsbronnen bestaan onder andere uit de Vreemdelingenwet 2000, Vreemdelingenbesluit 2000 en uitspraken van de rechterlijke macht. Daarnaast spelen internationale EU-richtlijnen een rol binnen de Nederlandse asielprocedure. Nederland heeft voor een asielvergunning twee procedures. De Aanmeldcentrum en Onderzoeks- en opvang procedure. De AC procedure dient te worden afgerond binnen 48 proces-uren. Na het doorlopen van de procedure staat er de mogelijkheid open tot beroep bij de rechtbank om door te procederen bij een negatieve beschikking. UNHCR kent geen vorm van een AC procedure. UNHCR heeft een procedure die in grote lijnen lijkt op dat van de OC procedure. De OC procedure en algemene procedure van UNHCR hebben beide twee gehoren waarin onder andere de identiteit en het vluchtrelaas van de asielzoeker moeten worden vastgesteld. Een wezenlijk verschil tussen de Nederlandse asielprocedure en de procedure bij UNHCR is dat een asielzoeker in Nederland zijn zaak mag voorleggen aan een onafhankelijke rechter. Een asielzoeker heeft bij UNHCR de mogelijkheid om in beroep te gaan tegen een negatieve beslissing. Deze beslissing zal dan door een meer ervaren beslismedewerker opnieuw worden genomen. De asielzoeker krijgt van te voren niet schriftelijk de afwijsgonden. Dit is een wezenlijk verschil met de procedure in Nederland waarbij de asielzoeker in het recht staat zijn afwijsgonden in te zien.

Landenbeleid Iran

De Staatssecretaris van Justitie heeft een specifiek landenbeleid opgesteld voor Iran. Het asielbeleid houdt rekening met meerdere bevolkingsgroepen. Deze groepen worden door het asielbeleid: "Groepen van personen die verhoogde aandacht vragen" genoemd. De Immigratie – en Naturalisatiedienst heeft voor iedere groep een aantal vereisten opgesteld aan de hand van de Vreemdelingenwet 2000 en het algemene ambtsbericht voor Iran uit mei 2007. Een beslismedewerker is gebonden aan het beleid dat is vastgelegd aan de Vreemdelingen-circulaire 2000. Er is weinig ruimte voor eigen interpretatie van de beslismedewerker door de strakke

uiteenzetting van feiten in het landenbeleid en het algemeen ambtsbericht van Iran van januari 2010.

UNHCR heeft geen specifiek beleid dat lijkt op dat van de Staatssecretaris van Justitie. Het beleid van UNHCR is gebaseerd op algemene richtlijnen die voor iedere asielzoeker van toepassing zijn. Een beslismedewerker kan bij de beoordeling gebruik maken van de Country Briefing Folder on Iran. Deze folder bevat verwijzingen naar bronnen die mogelijk aansluiten op de situatie van de asielzoeker. Deze folder bevat geen richtlijnen hoe de informatie moet worden geïnterpreteerd. De situatie van de asielzoeker dient door de beslismedewerker zelf in het licht worden gezet van de informatie die voor handen is. Binnen de Country Briefing Folder zijn ook bevolkingsgroepen opgenomen. De situatie van de bevolkingsgroepen wordt uitgelegd aan de hand van één of meerdere verwijzingen naar bronnen van NGO's, immigratiediensten en bronnen die door UNHCR zelf zijn opgesteld. Deze bevolkingsgroepen genieten hierdoor niet van een specifiek beleid zoals dat wel het geval is bij de bevolkingsgroepen in het landgebonden beleid van de Staatssecretaris van Justitie. Het feit dat ze zijn opgenomen in de Country Briefing Folder on Iran betekent dat UNHCR slechts weet van de situatie in Iran.

Overeenkomsten en verschillen met betrekking tot statusverlening

Een kenmerkend verschil tussen de wijze van beoordeling van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie van Nederland heeft betrekking op de uiteindelijke vorm van de statusverlening. Een asielzoeker uit Iran kan in Nederland erkend worden als vluchteling of asielzoeker, als:

- men voldoet aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag;
- men aannemelijk heeft gemaakt dat men gegronde redenen heeft om aan te nemen dat bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteringen, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen;
- van men op grond van klemmende redenen van humanitaire aard die verband houden met de reden van het vertrekt uit het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd dat men terugkeert naar het land van herkomst.

Een asielzoeker uit Iran kan door UNHCR alleen erkend worden als verdragsvluchteling. Hieronder valt ook de *refugee sur place status*. Asielzoekers uit Iran komen bij UNHCR alleen in aanmerking voor een vluchtelingenstatus. UNHCR geeft geen extended mandate statussen aan asielzoekers uit Iran. Een belangrijke overeenkomst tussen de asielprocedure van de Staatssecretaris van Justitie en dat van UNHCR is dat in beide gevallen de asielzoeker aan moet geven individueel risico loopt. Dit heeft als gevolg dat een Iraanse asielzoeker in Nederland procedureel gezien meer opties heeft om een verblijfstatus te bemachtigen. UNHCR heeft geen vorm van het traumatabeleid opgenomen in het Vluchtelingenverdrag. UNHCR heeft alleen de mogelijkheid om een Iraniër te erkennen als vluchteling. UNHCR mag niemand op basis van het verbod op *refoulement* terugsturen naar het land van herkomst. Indien een Iraniër niet erkend wordt als vluchteling is er voor UNHCR ook géén reden om aan te nemen dat er een kans is op *refoulement*.

Overeenkomsten en verschillen tussen specifiek voorwaarden voor asielzoekers uit Iran in het licht van de Jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens

Asielzoekers kunnen procederen bij het EHRM omdat men niet de nationaliteit hoeft te hebben van een lidstaat van de Raad van Europa. Het is voldoende dat de schending is gepleegd door één van deze lidstaten binnen haar soevereiniteit. Hierdoor is het niet mogelijk om UNHCR te dagen voor het EHRM. UNHCR is geen lidstaat van de Raad van Europa. Een asielzoeker zal slechts schendingen door de lidstaat Turkije kunnen laten beslechten door het EHRM. Uitspraken van het Hof waarin een schending van het EVRM wordt geconstateerd zijn bindend voor Lidstaten. Lidstaten zijn verplicht om deze uitspraken ten uitvoer te leggen.

In het geval van een schending dient de betrokken Staat er zorg voor te dragen dat er zich nieuwe schendingen zich voordoen in de toekomst. Indien het Hof een schending van het EVRM constateert kan er een billijke genoegdoening toegekend worden. Het is aan de Staat om te bepalen welke overige consequenties uit een veroordeling moeten worden getrokken. Gelet op de werkwijze van het EHRM en de doelstelling van een asielzoeker is het niet mogelijk om de specifieke voorwaarden voor asielzoekers uit Iran in het licht van de jurisprudentie van het EHRM te plaatsen. In geen enkel arrest van de afgelopen tien jaar waar Nederland werd gedaagd door een Iraniër heeft het EHRM geoordeeld dat er sprake was van een schending van het EVRM. In twee arresten werd de zaak niet behandeld omdat er reeds een verblijfsvergunning was toegekend wat leidde tot kennelijke ongegrondheid omdat er geen grondslag meer was voor de vrees om te worden uitgezet.

Turkije is in de afgelopen tien jaar vier keer gedaagd door een Iraniër. In alle vier de zaken heeft Turkije het EVRM geschonden. In drie van de zaken had UNHCR de asielzoekers als vluchteling erkend. Desondanks werden de klagers gedeporteerd naar het land van herkomst. In de zaak D. vs Turkije achtte UNHCR D. geen vluchteling omdat D. alleen een symbolische straf zou ondergaan. Hierdoor werd D. door Turkije gedeporteerd naar Iran. Het EHRM oordeelde dat uitzetting met als risico een symbolische straf te ondergaan ook voldoet aan een schending van artikel 3 EVRM. Doordat het EHRM geen jurisdictie heeft over UNHCR is het onduidelijk of UNHCR haar beleid na de uitspraak heeft aangepast.

Concluderend:

Er zijn meerdere verschillen en overeenkomsten tussen de voorwaarden die Nederland en UNHCR Turkije hanteren om in aanmerking te komen voor een asielgerelateerde status bij asielaanvragen uit Iran. UNHCR Turkije kan een asielzoeker uit Iran alleen erkennen als verdragsvluchteling. In Nederland kan de asielzoeker ook een verblijfstatus verkrijgen indien men aannemelijk heeft gemaakt dat men gegronde redenen heeft om aan te nemen dat bij uitzetting een reëel risico loopt om te worden onderworpen aan folteringen, aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen of van men op grond van klemmende redenen van humanitaire aard die verband houden met de reden van het vertrekt uit het land van herkomst in redelijkheid niet kan worden verlangd dat men terugkeert naar het land van herkomst. Daarnaast kent Nederland de mogelijkheid om een afwijzing voor te laten beslechten door een onafhankelijke rechter. Dit in combinatie met de andere conclusies in dit hoofdstuk leidt tot het feit dat een Iraanse asielzoeker er verstandiger aan doet om in Nederland asiel aan te vragen.

Hoofdstuk 9 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn de aanbevelingen terug te vinden die zijn opgesteld aan de hand van de conclusies in het voorgaande hoofdstuk.

Ondanks dat de geografische beperking van Turkije niet binnen het kader van de centrale vraag valt is het lastig om aanbevelingen te geven zonder deze situatie aan te halen. De geografische beperking speelt een belangrijke rol in de toelating van Turkije tot de Europese Unie. Bij het vervallen van de geografische beperking zal Turkije automatisch moeten voldoen aan de EU-richtlijnen die betrekking hebben op asielzoekers. Door het implementeren van de EU-richtlijnen verdwijnen er meer verschillen en ontstaan er meer overeenkomsten tussen de Turkse en Nederlandse asielprocedure.

Aanbevelingen

De centrale vraag had voornamelijk betrekking op de overeenkomsten en verschillen tussen de specifieke voorwaarden van de Staatssecretaris van Justitie en UNHCR voor asielzoekers uit Iran. Bij het opstellen van de aanbevelingen is er vanuit een asielrechtelijk oogpunt gekeken zonder restrictief toelatingsbeleid.

- UNHCR zou Eligibility Guidelines kunnen opstellen voor asielzoekers uit Iran. Op het moment gebruikt men de Country Briefing Folder on Iran. Dit heeft als gevolg dat beslismedewerkers zelf zijn aangewezen op de interpretatie van de feiten in het vluchtrelaas. Eligibility Guidelines zoals deze in het verleden zijn opgesteld voor Irak en Afghanistan zouden deze last van de beslismedewerkers kunnen wegnemen.
- UNHCR zou de Country Briefing Folder on Iran kunnen updaten. Op het moment zijn er zelfs persberichten uit de jaren negentig opgenomen in de folder. De informatie is voornamelijk afkomstig van NGO's en Immigratiediensten. De informatie van immigratiediensten is alleen opgenomen indien de informatie in het Engels is opgesteld. UNHCR zou meer recentelijke informatie kunnen opnemen in de Country Briefing Folder indien UNHCR de informatie van bijvoorbeeld het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken zou vertalen.
- UNHCR moet er op toezien dat de beroepsprocedure een meer open karakter krijgt. Doordat de asielzoeker de afwijsgrounded niet in geschrift krijgt is het voor de asielzoeker moeilijk om zijn zaak voor te bereiden. UNHCR zou de asielzoeker de afwijsgrounded in plaats van versturen, persoonlijk kunnen overhandigen. In deze situatie loopt de asielzoeker minder risico dat de gedetailleerde afwijsgrounded in de verkeerde handen terecht komen.
- UNHCR zou een asielaanvraag in de beroepsfase niet moeten laten beoordelen door slechts één meer ervaren Legal officer. Indien een zaak in de beroepsfase door drie ervaren Legal officers en slechts bij meerderheid mag worden afgewezen is er al sprake van een constructieve verbetering van het beroepsproces.
- UNHCR zou een deel van haar onafhankelijke karakter kunnen opgeven door het onderdeel statusdeterminatie te scharen onder een tak van de Turkse overheid. In deze constructie zou UNHCR niet naast de Turkse overheid werken maar in naam van de Turkse overheid. Hierdoor kan het onderdeel statusdeterminatie beslecht worden door Turkse rechtbanken en gerechtshoven en zou UNHCR haar activiteiten kunnen waarborgen door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Hoofdstuk 10: Evaluatie

In dit hoofdstuk wordt het onderzoek geëvalueerd. Na afloop van een onderzoek is het van belang om het onderzoek te evalueren. Hierdoor kunnen er kritische kanttekeningen worden geplaatst en kan er ingegaan worden op een mogelijk vervolgonderzoek.

10.1: Evaluatie onderzoek

Een belangrijke kanttekening die bij het onderzoek geplaatst moet worden is dat het onderzoek puur bekeken moet worden binnen het kader van de centrale vraag en de inperkende factoren die aanwezig waren tijdens het onderzoek. De breedte van de centrale vraag maakt het onmogelijk om een limitatieve opsomming te geven van de verschillen en overeenkomsten in de specifieke voorwaarden in de asielprocedures van UNHCR Turkije en van de Staatssecretaris van Justitie. Bij het opstellen van de verschillen en overeenkomsten is slechts gekeken naar de globale asielprocedure. Hierdoor kan het zijn dat bepaalde verschillen en overeenkomsten al dan niet bewust over het hoofd zijn gezien. Naast de breedte van de centrale vraag dienen er ook kanttekeningen te worden gezet bij de factoren waaraan het onderzoek moest voldoen. De breedte van de centrale vraag in combinatie met het tijdsbestek van veertien weken en een maximale onderzoeksomvang van vijfenveertig pagina's leidt tot het gegeven dat er concessies dienden te worden gemaakt.

De kanttekeningen die van aanzienlijk belang zijn vallen niet onder de inperkende factoren die al van te voren vanuit de Juridische Hogeschool vast stonden. De praktische zaken in het alledaagse leven in Turkije dienen mee genomen te worden in de evaluatie om te realiseren hoe het onderzoek tot stand is gekomen. De afwezigheid van communicatie vanwege het niet beheersen van de Turkse taal heeft tot veel belemmeringen geleid. Het onderzoek heeft veel profijt gehad van het gebrekkige Engels van de Turkse medewerkers maar schoot tot spijt van beide partijen te kort. De afwezigheid van communicatie heeft gelukkig geen effect gehad op de validiteit van het onderzoek. Het onderzoek had als grondslag een kwalitatief beschrijvend literatuuronderzoek. De literatuur die noodzakelijk was voor het beantwoorden van de centrale vraag was in geruime mate in het Nederlands en Engels voor handen.

10.2: Mogelijk vervolgonderzoek

Het huidige onderzoek gaat vooral in op de theorie achter beide asielprocedures. Een praktijkonderzoek over de daadwerkelijk toepassing van asielprocedures binnen de afdelingen statusdeterminatie zou meer praktische informatie kunnen verschaffen. Indien blijkt dat de geografische beperking opgeheven zal gaan worden kan een onderzoek met dezelfde centrale vraag tot andere conclusies en aanbevelingen leiden.

Hoofdstuk 11.1: Literatuur

Tijdens het onderzoek is er gebruik gemaakt van de volgende literatuur.

Boeken:

Van Pampus 2007

B.van Pampus, *een praktische handleiding voor de invoering van kwaliteitszorg*, Amsterdam: Boom onderwijs 2007.

Baarda, de Goede & Teunissen 2006

Dr. D.B.Baarda, Dr. M.P.M. De Goede & Dr. J. Teunissen, *Basisboek methoden en technieken*, Houten: Wolters-Noordhoff 2006.

Kooijmans 2002

Prof. mr. P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht*, Deventer: Kluwer 2002.

Nollkaemper 2007

A. Nollkaemper, *Kern van het internationaal publiekrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2007.

Spijkerboer & Vermeulen 2005

T.P. Spijkerboer & Vermeulen, *Vluchtelingenrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2005.

Kuijer 2005

Mr. A. Kuijer, *Nederlands vreemdelingenrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2005.

Handboeken:

Vluchtelingenwerk Nederland 2005

Vluchtelingenwerk landelijk bureau, *werkdokument Vreemdelingenwet 2000, geheel herziene versie 2005*, Amsterdam april 2005

Elektronische bronnen:

Asylum policy of Turkey <www.multeci.org.tr/v4_EN/index.php/publications/articles/83-asylum-policy-of-turkey> 8 februari 2010

2010 UNHCR Country operations profile Turkey

<www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e48e0fa7f> 8 februari 2010

Vluchtelingen in getallen 2009

< www.vluchtelingenwerk.nl/pdf-bibliotheek/VLUCHTELINGEN_IN_GETALLEN_2_copy.pdf> 8 februari 2010

Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrant <www.unhcr.org/48fdeb8925.html> 11 februari 2010

Publicaties

Het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen ambtsbericht Turkije, augustus 2009

Algemeen ambtsbericht Iran, januari 2010

Het Turks Ministerie van Binnenlandse Zaken

Turkish National Action Plan for the adoption of the EU Acquis in the field of asylum and migration 2003.

UNHCR

The 1951 Refugee Convention, QUESTIONS & ANSWERS 2007

UNHCR in Turkey

Facts and Figures januari 2010

UNHCR

Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, januari 1992

UNCHR

Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate, januari 2010

UNHCR

Statute of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, december 1950

UNHCR

Country Briefing Folder on Iran, Status Determination and Protection Information Section, september 2009

Landinfo,

Report, Honour Killings in Iran, 22 mei 2009

UK Border Agency

Country of Origin Information Bulletin Iran – Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Persons, 21 april 2008.

Amnesty International

Iran: Human Rights abuses against the Kurdish minority, juli 2008

Amnesty International

Iran: Human Rights abuses against the Baluchi Minority, september 2007

Hoofdstuk 11.2: Jurisprudentielijst

EHRM 19 januari 2010 zaak 21896/08 *ECHR Z.N.S. vs Turkey*

EHRM 22 september 2009 zaak 30471/08 *Abdolkhani & Karimnia vs Turkey*

EHRM 14 april 2009 zaak 38165/07 *ECHR Narenji Haghighi vs. the Netherlands*

EHRM 22 april 2008 zaak 20816/05 *ECHR Sarraian vs. the Netherlands*

EHRM 31 januari 2008 zaak 31252/03 *ECHR Mir Isfahani vs. the Netherlands*

EHRM 15 mei 2007 zaak 30164/06 *ECHR Bagheri & Maliki vs. the Netherlands*

EHRM 22 juni 2006 zaak 24245/03 *ECHR D. and others vs Turkey*

EHRM 8 september 2005 zaak 17499/03 *ECHR Shihipouryan vs. the Netherlands*

EHRM 27 januari 2005 zaak 39349/03 *ECHR Shikpohkt-Shole vs. the Netherlands*

EHRM 8 juli 2004 zaak 2375/04 *ECHR B. vs. the Netherlands*

EHRM 13 januari 2004 zaak 2035/04 *ECHR I.I.N. vs. the Netherlands*

EHRM 29 juni 2004 zaak 6276/03 & 6122/04 *ECHR Taheri Kandomabadi vs. the Netherlands*

EHRM 11 juli 2000 zaak 40035/98 *ECHR Jabari vs. Turkey*